

371. 716

๗ ๗๓๓๓

๑. 3

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน :
วิเคราะห์ในกรณีของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปริญญาณินท์

ของ

วิไลรัตน์ ชันท์เจริญ

22 เม.ย. ๑๖๖

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B ๓๗๓๐๘

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เฉลิมศักดิ์ สุภาพล)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เฉลิมศักดิ์ สุภาพล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานินพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่...เดือน มีนาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ และรองศาสตราจารย์เฉลิมศักดิ์ สุภาพล ประธานและกรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ และดูแลตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการผู้ตรวจสอบ ไล่ให้คำติถึง และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ประเสริฐ วิเศษกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัส น้อยแสงศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงกลด อภิณัติรักษา และอาจารย์พิศศรี กมลเวช ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตลอดจนได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำที่มีคุณค่าถึง

ขอพระคุณคุณศักดิ์ แสงประสิทธิ์ คุณวัชรินทร์ บุษยะกาญจน คุณเจริญศรี แสงเฟื่อง และอาจารย์มัทธมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทุกท่าน ตลอดจนเพื่อน ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจในงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่าอยู่บ้าง ผู้วิจัยขออุทิศความดีนี้แด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความเมตตาช่วยเหลือ และให้กำลังใจสนับสนุนการศึกษา ให้สติปัญญา แก่ผู้วิจัยตลอดมา

วิไลรัตน์ กัณฑ์เจริญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความเป็นมาของการจัดโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนสาธิตประสานมิตร.....	8
ความสำคัญและความมุ่งหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน.....	11
การดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวัน.....	12
การคัดเลือก ควบคุมดูแล และบริหารบุคลากรของโครงการอาหารกลางวัน.....	15
การจัดการด้านอาคาร สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก.....	16
การจัดหาและบริหารด้านงบประมาณ.....	17
การประชาสัมพันธ์การจัดโครงการอาหารกลางวัน.....	17
รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน.....	18
การวัดและประเมินผลการจัดโครงการอาหารกลางวัน.....	19
แนวความคิดที่มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวัน.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน.....	26
งานวิจัยต่างประเทศ.....	29

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	35
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน.....	37
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม.....	45
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม.....	63
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	67
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	67
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	67
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	69
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	85
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	100

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารเช้าในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2538.....	30
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	31
3	ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	35
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน.....	37
5	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาตามเพศ.....	45
6	ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามอายุ.....	48
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น ของผู้ปกครองเมื่อจำแนกตามอายุ.....	50
8	ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา.....	52
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็น ของผู้ปกครองเมื่อจำแนกตามอายุ.....	55
10	ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพ.....	58
11	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของ ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน.....	60
12	ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในโครงการ อาหารกลางวันของโรงเรียน.....	63
13	ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน....	65

บทนำ

การมีสุขภาพดี เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ประเทศใดก็ตามหากประกอบด้วยประชากรที่มีสุขภาพดี ก็จะเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจ การสร้างสรรค์ทางสังคม วัฒนธรรม และการปกครอง รวมทั้งความมั่นคงของประเทศไทย ในทางตรงกันข้าม หากประชากรมีสุขภาพที่อ่อนแอ ผลเสียด้านต่าง ๆ ย่อมตามมา นั่นคือ สุขภาพของประชาชนย่อมส่งผลถึง การพัฒนาประเทศโดยรวมด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า "สุขภาพของประชากรก็คือ สุขภาพของประเทศ" (สายหยุด ชะมานนท์ และคนอื่น ๆ. 2521 : 4)

ปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของประชากรของไทยประการหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาเรื่องอาหารและ โภชนาการ ซึ่งสภาพความจริงที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในขณะนี้คือ มีเด็กนักเรียนจำนวนมากที่ไปโรงเรียนโดย ไม่ได้รับประทานอาหารเช้า และอีกจำนวนไม่น้อยไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน หรือรับประทานอาหาร กลางวันแต่ไม่เพียงพอและไม่ถูกสัดส่วน (ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. 2523 : 40) ซึ่งจะส่งผลต่อการเจริญ เติบโตและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กโดยตรง

สำหรับเด็กที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ยังต้องประสบปัญหาด้านการเดินทางไปโรงเรียนอีกด้วย การที่เด็กต้องตื่นและเดินทางแต่เช้าตรู่ กลับบ้านค่ำ ผนวกกับรีบเร่งแข่งขันกันทุกอย่าง ทำให้ขาดความ พักพิงในการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และมีคุณภาพ จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ควรจัดบริการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการบริโภคอาหารที่มีคุณภาพได้ครบสัดส่วนตามความต้องการของวัยและถูกสุข ลักษณะ รวมทั้งปลูกฝังนิสัยการบริโภคอาหารที่ถูกต้องให้แก่เด็กนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ใน หลายโรงเรียนได้จัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ซึ่งถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาแนวทางหนึ่ง

ด้วยสภาพดังกล่าว โรงเรียนจึงต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสุขภาพของนักเรียน โดยจัดโครงการ อาหารกลางวันสำหรับนักเรียน เพราะเด็กเหล่านี้จะต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนประมาณวันละ 7 ชั่วโมง จำเป็นต้องใช้พลังงานจากอาหารในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเป็น โครงการที่ควรจัดขึ้น เพื่อลดปัญหาทุพโภชนาการและเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชากรกลุ่มวัยเรียน จึงเป็นกลุ่มที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้จัดบริการโครงการอาหารกลางวันให้นักเรียนเป็นเวลาติดต่อกันมานานกว่า 20 ปี นับถึงปีการศึกษา 2538 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันเพียงพอ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งให้ความรู้และปลูกฝังนิสัยในการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่ถูกต้องแก่เด็กด้วย โดยคาดหวังว่าความรู้และพฤติกรรมเหล่านี้จะติดตัวเด็กกลับไปที่บ้านและเข้าสู่สังคมในที่สุด โรงเรียนได้ตระหนักในเรื่องนี้ โดยถือเป็นหลักและหน้าที่ในการสร้างสรรค์สังคมที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้น (เพ็ญศรี ลักษณะงาม. 2527 : 5).

การดำเนินการจัดโครงการอาหารกลางวันจะสำเร็จลุล่วงและบรรลุเป้าหมายได้จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เป็นต้นว่า แรงงาน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ

การจัดโครงการอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนไม่ได้เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หากเป็นหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้ความร่วมมือนับตั้งแต่บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน รวมทั้งมีการบูรณาการวิชาการต่าง ๆ เข้าในโครงการนี้ และกิจกรรมนั้นต้องเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 9)

การมีความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง นอกเหนือจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันแล้ว ยังทำให้ผู้ปกครองมีโอกาสใกล้ชิดกับทางโรงเรียนมากขึ้น รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กนักเรียนและเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษา ซึ่งไม่มีอะไรจะทำได้ดีไปกว่าการทำให้ผู้ปกครองเข้าใจโรงเรียนได้ดี และมีความรู้ลึกซึ้งกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. 2527 : 60) โดยปกติบิดามารดาหรือผู้ปกครองส่วนมากมักมีความสนใจต่อการศึกษาของบุตรธิดาของตนอยู่แล้ว แต่สาเหตุมากมายที่ทำให้ความสนใจเหล่านั้นต้องเบี่ยงเบนไป เป็นต้นว่า ภาระด้านอาชีพการงาน ภารกิจและบทบาทในสังคม รวมไปถึงปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาในครอบครัว เป็นต้น ทำให้บิดามารดาและผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสนใจใส่ใจต่อบุตรของตนเท่าที่ควร และยกภาระเรื่องการดูแลให้แก่ครูและโรงเรียนไป

บิดามารดา และผู้ปกครอง นับว่ามีส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนอกจากจะให้ประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนโดยตรงแล้ว ยังจะช่วยให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของโครงการ ทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโครงการ ซึ่งจะส่งผลให้ทางโรงเรียนได้รับความร่วมมือ ในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังทำให้ทราบความคิดเห็น

และเจตคติของผู้ปกครองว่าเป็นอย่างไร มีความเข้าใจในโครงการอาหารกลางวันถูกต้องหรือไม่เพียงพอ อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการปรับปรุงส่งเสริมการดำเนินงานและสร้างเสริมความร่วมมือได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เนื่องจากโครงการอาหารกลางวันเป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ทางโรงเรียนจัดบริการให้แก่นักเรียน นอกเหนือจากการเรียนในหลักสูตร และเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองหรือ เป็นกิจกรรมที่กระชับความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน อันเป็นการประสานบุคลากรและทรัพยากร ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเข้าด้วยกัน และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้ความสนใจต่อโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ในการจัด ค่าใช้จ่ายโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโครงการอาหาร กลางวัน โดยจะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงและใช้เป็นแนวทางในการ จัดดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหาร กลางวันของโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพการงาน
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะต่อ การดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ให้ประโยชน์แก่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยตรง ในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการพิจารณาปรับปรุงโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. ข้อมูลจากการวิจัย สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความร่วมมือและสร้างความ สัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้ปกครองและครู ในการให้การศึกษากับนักเรียนในด้านต่าง ๆ ไปสู่วัตถุประสงค์ ความแผนการศึกษาและนโยบายของรัฐบาล

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2538 มีนักเรียนจำนวน 1,522 คน แยกเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 834 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 688 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ที่รับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 316 คน จาก 35 ห้องเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ด้านดังนี้

1) ด้านนโยบาย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางดำเนินงาน ตลอดจนการกำหนดระเบียบ และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการในรูปแบบและครู (Parent-teacher Association) (ชด โกรดษฐ์. 2518:10)

2) ด้านบุคลากร ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวกับการคัดเลือก การควบคุมดูแล และการบริหารบุคลากรในโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ แม่ครัว และคนงานที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันให้มีประสิทธิภาพ

3) ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องอาหาร สถานที่ที่ใช้ประกอบอาหาร จานหม้ออาหาร อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในโครงการอาหารกลางวัน

4) ด้านงบประมาณ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในเรื่องการจัดหาเงินรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวัน การควบคุมดูแลและการจัดสรรเงินในโครงการให้มีประสิทธิภาพ

5) ด้านประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวัน

6) ด้านการจัดบริการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวกับการควบคุมดูแลในการให้บริการอาหารกลางวันแก่ครู และนักเรียน เพื่อให้บริการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีระเบียบ และประทับใจ

7) ด้านประเมินผล ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการควบคุมตรวจสอบคุณภาพของบริการ การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินโครงการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การนิเทศติดตามผล และรายงานผล

3. ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 35 ปี
- 2) 35 - 50 ปี
- 3) 51 ปีขึ้นไป

3.1.3 ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี
- 4) อื่น ๆ (ไม่ระบุ)

3.1.4 อาชีพ

- 1) เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง
- 2) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- 3) ธุรกิจ/ค้าขาย
- 4) อื่น ๆ (โปรดระบุ)

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ของโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ด้านคือ

- 3.1.1 ด้านนโยบาย
- 3.1.2 ด้านบุคลากร
- 3.1.3 ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์
- 3.1.4 ด้านงบประมาณ
- 3.1.5 ด้านประชาสัมพันธ์
- 3.1.6 ด้านการจัดบริการ
- 3.1.7 ด้านประเมินผล

4. สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

- 4.1 ผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิงต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
- 4.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันด้านต่าง ๆ
แตกต่างกัน
- 4.3 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
ด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
- 4.4 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันด้านต่าง ๆ
แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฝ่ายมัธยม
ซึ่งจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6
- 2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 3. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ดูแลและรับผิดชอบนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 4. โครงการอาหารกลางวัน หมายถึง บริการอาหารมื้อกลางวันทางโรงเรียนจัดเพื่อจำหน่าย
ให้นักเรียนในราคาถูกหรือให้เปล่า โดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบ เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหาร
กลางวันเพียงพอกับความต้องการทั้งปริมาณและคุณภาพ และเป็นไปตามหลักโภชนาการ

5. ถ้ามีมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกถึงความสนใจ การให้การสนับสนุนการช่วยเหลือ
ของผู้ปกครองต่อโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ได้พิจารณาการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองต่อโครงการอาหารกลางวันใน 7 ด้านคือ

- 1) ด้านนโยบาย
- 2) ด้านบุคลากร
- 3) ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์
- 4) ด้านงบประมาณ
- 5) ด้านประชาสัมพันธ์
- 6) ด้านการจัดบริการ
- 7) ด้านประเมินผล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ได้จัดเรียงตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน
 - 2.1 ความสำคัญและความมุ่งหมายของการจัดโครงการอาหารกลางวัน
 - 2.2 การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน
 - 2.3 การคัดเลือก ควบคุมดูแล และบริหารบุคลากรของโครงการอาหารกลางวัน
 - 2.4 การจัดการด้านอาคาร สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
 - 2.5 การจัดหาและบริหารด้านงบประมาณ
 - 2.6 การประชาสัมพันธ์ การจัดโครงการอาหารกลางวัน
 - 2.7 รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน
 - 2.8 การวัดและประเมินผล การจัดโครงการอาหารกลางวัน
3. แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวัน
4. งานวิจัยในประเทศ
5. งานวิจัยต่างประเทศ

ความเป็นมาของการจัดโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนสาธิตประสานมิตร

การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียนสาธิตเท่าที่ทราบ ไม่มีปรากฏเป็นหลักฐานว่าได้กระทำอย่างไรบ้าง แต่เท่าที่ผู้วิจัยได้สอบถาม ได้พบเห็นและจำได้มีหลายโรงเรียนมิได้ให้ความสนใจในการรับประทานอาหารของนักเรียนของตนเลย ปล่อยให้เด็กนักเรียนซื้อรับประทานอาหารจากร้านหาบเร่และผู้นำอาหารเข้ามาขายในโรงเรียน โดยปราศจากการควบคุม แม้ในด้านความสะอาด บางโรงเรียนก็ให้นักเรียนนำอาหารมาจากบ้านเพื่อรับประทานเอง ซึ่งในระยะแรกนั้นโรงเรียนสาธิต ก็ดำเนินการเช่นนั้น แต่เนื่องจากสถานที่ตั้งอยู่ไกลจากแหล่งชุมชนทำให้การหาซื้ออาหารนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก โรงเรียนจึงต้องจัดหาอาหารกลางวันให้แก่นักเรียน โดยคำนึงถึงประโยชน์ในด้านความสะอาดและคุณค่าของอาหาร

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การกินดีเป็นปัจจัยให้เกิดสุขภาพดี และสุขภาพดีย่อมนำมาซึ่งสมรรถภาพประสิทธิภาพและความสุขของพลเมืองประเทศชาติเจริญได้ และเมื่อประชาชนพลเมืองของประเทศมีสุขภาพอนามัยดี นั่นคือประชาชนจะต้องมีการกินที่อยู่ดี

ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาศาสตร์ทางด้านอาหาร เช่น อเมริกา อังกฤษ และประเทศในภาคพื้นยุโรปหลายประเทศก็เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องอาหารกลางวันของนักเรียนในโรงเรียนก่อนประเทศอื่น จึงได้เริ่มดำเนินการจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยมีหลักการในอันที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพ และสวัสดิภาพของนักเรียนมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งนี้บางประเทศถึงกับออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวัน กำหนดมาตรฐานในด้านคุณค่าทางอาหาร วางระเบียบในการจัดหาเงินมาช่วยเหลือสมทบในเรื่องค่าใช้จ่ายและอื่น ๆ แม้ในประเทศแถบเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ก็ได้จัดอาหารให้นักเรียนของเขาแล้วเช่นกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีประเทศอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากที่ยังมิได้จัดการอย่างรัดกุม ในอันที่จะเลี้ยงอาหารแก่เด็กในโรงเรียนตามนโยบาย ที่กล่าวมา ด้วยความมุ่งหมายอันสำคัญในอันที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานภาวะโภชนาการของประชาชนทั่วโลก ในการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาซึ่งจัดให้มีขึ้นด้วยความร่วมมือขององค์การยูเนสโก และองค์การ โอ.บี.อี. ณ เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี พ.ศ. 2494 ที่ประชุมจึงได้ตกลงจัดทำข้อเสนอแนะต่อกระทรวงศึกษาธิการของนานาประเทศ มีข้อความเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนรวม 10 ประการ ดังต่อไปนี้ (วัฒนา ประทุมสันต์. 2515 : 2 - 5)

1. ถ้าจะตั้งโรงเรียนขึ้นเมื่อไร ควรจะต้องจัดสร้างอาคารที่จะใช้เป็นโรงอาหารหรือเป็นห้องที่จะใช้เลี้ยงอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียนขึ้นด้วย
2. โรงเรียนที่สร้างขึ้นแล้ว โดยไม่มีอาคารสถานที่ดังกล่าว เมื่อมีโอกาสก็ควรจะต้องสร้างโรงอาหารขึ้นสำหรับใช้เฉพาะโรงเรียนนั้นเอง หรือสำหรับหลาย ๆ โรงเรียนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงร่วมกัน
3. ค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารที่จะใช้เป็นโรงอาหารและเครื่องใช้ต่าง ๆ ในการนี้ให้ผู้ที่ออกค่าก่อสร้างโรงเรียนเป็นผู้ออก (หมายความว่าสำหรับโรงเรียนรัฐบาล รัฐบาลเป็นผู้ออก)
4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเลี้ยงอาหารกลางวันแก่นักเรียนนี้ องค์การบริหารส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องค่าใช้จ่ายทั่ว ๆ ไปในการบริหารโรงเรียนเป็นผู้ออก
5. โรงอาหารของโรงเรียนควรจะต้องสร้างให้ดีพอที่จะก่อให้เกิดบรรยากาศอันรื่นรมย์สำหรับนักเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจตามที่ควรจะทำหลังเวลาเรียน เพื่อช่วย

ให้นักเรียนปฏิบัติตัวอย่างอิสระเหมือนเมื่ออยู่กับบ้านกับผู้ปกครอง เพื่อฝึกให้รู้จักรักสวยรักงามและเพื่อ
อำนวยความสะดวกในการอบรมด้านสังคมและให้การศึกษา ทั้งนี้โดยการสอนให้นักเรียนมีอุปนิสัยรัก
รักความสะอาด มีมารยาท รู้จักให้ความร่วมมือและทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี

6. เพื่อให้บรรลุซึ่งจุดหมายในข้อ 5 การจัดโต๊ะอาหารไม่ควรจะให้เบียดเสียดจนเกินไป
ทั้งควรจัดแยกเป็นโต๊ะเป็นหมู่เด็ก ๆ เพื่อให้คล้ายกับบรรยากาศของการนั่งโต๊ะที่บ้าน

7. ด้วยจุดหมายทำนองเดียวกัน เครื่องใช้ต่าง ๆ แทนที่จะเลือกชนิดที่ทำอย่างหยาบ ๆ
พอให้ใช้ประโยชน์ได้ก็ควรจะต้องเลือกของที่น่าใช้พอที่เชื่อว่านักเรียนย่อมจะเห็นสวยเห็นงาม แล้วเลย
เกิดศรัทธาที่จะถนอมเครื่องใช้เหล่านั้นประดุจดังของของเขาเอง

8. การจัดอาหารกลางวันให้แก่นักเรียนนี้ ควรจะต้องจัดให้แก่นักเรียนทั่วไปโดยไม่มีข้อจำกัด
ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในทางโภชนาการและในทางให้การศึกษาแก่นักเรียน

9. ถ้าจัดเลี้ยงอาหารกลางวันแก่นักเรียนทั่วไปโดยไม่คิดมูลค่ายังไม่ได้ ก็ควรจะให้ผู้ปกครอง
นักเรียนได้ออกเงินช่วยค่าใช้จ่ายตามกำลัง แต่ทั้งนี้ไม่ควรจะเกินกว่าค่าอาหารที่ยังมิได้ประกอบ

10. รายการอาหารควรจัดให้มีส่วนในด้านโภชนาการ เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของ
เด็กทั้งทางกายและทางปัญญา

ในการประชุมครั้งนี้แม้ประเทศไทยจะได้เป็นสมาชิกขององค์การ ไอ.บี.อี. โดยตรงแต่ในฐานะ
ที่เป็นสมาชิกขององค์การยูเนสโก ก็ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมในฐานะผู้สังเกตการณ์ด้วย

ครั้งต่อมาในปี 2501 องค์การ เอฟ เอ โอ และองค์การยูนิเซฟ ได้จัดให้มีการสัมมนาว่าด้วย
เรื่องการเลี้ยงอาหารของนักเรียนในโรงเรียน โดยเฉพาะสำหรับภาคพื้นเอเชียและตะวันออกไกล ณ
กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่นอีก ประเทศไทยได้ส่งผู้แทนจากกองอาหาร กรมอนามัย เข้าร่วมประชุมด้วย
ปรากฏว่าในระยะ 7 ปี ภายหลังจากการประชุม ไอ.บี.อี. ที่กรุงเจนีวาแล้ว ในภาคพื้นเอเชียตะวันออก
ไกล มีประเทศญี่ปุ่นประเทศเดียวที่ได้จัดการในเรื่องอาหารกลางวันแก่นักเรียนในโรงเรียนอย่างรัดกุม
กับได้มีการออกกฎหมายกำหนดมาตรฐานในเรื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยง เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บ
รักษาและการเตรียมอาหาร ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2497 และได้แก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี พ.ศ. 2499 ทั้งนี้ โดย
มีจุดหมายในอันที่จะส่งเสริม ให้การจัดอาหารเลี้ยงนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสะอาดและ
ปลอดภัย

และก็เป็นอีกครั้งหนึ่งซึ่งที่ประชุมได้ตกลงจัดทำข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลของบรรดาประเทศสมาชิก
รวมทั้งประเทศไทยด้วย รวม 20 ข้อ มีข้อความสำคัญไปในทางสนับสนุนให้มีการเผยแพร่การศึกษาวิชา

โภชนาการในโรงเรียนระดับต่าง ๆ สนับสนุนการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนให้แพร่หลายไปทั่วทุกระดับ และให้กระทำด้วย วิธีที่ให้การศึกษาไปด้วยในตัว

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้นำวิธีการจัดอาหารกลางวัน จากต่างประเทศมาจัดซึ่งอาจจะนับว่าเป็นแห่งแรกก็ได้ การดำเนินการในระยะแรกนั้นจัดเพื่อเด็กที่ ยากจน และเพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพ เพราะเนื่องจากที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ ห่างไกลจากแหล่งชุมชน ในระยะแรกฝ่ายบริหารแต่งตั้งคณะกรรมการโดยจัดอาจารย์ที่จบทางด้าน การเรียนเป็นผู้มาดำเนินงานแรก ๆ มีผู้รับผิดชอบไม่มากนัก ต่อมาเมื่อมีนักเรียนเพิ่มมากขึ้นประกอบกับ การจัดโครงสร้างของการบริหารโรงเรียน ทำให้การจัดโครงการอาหารกลางวันเป็นส่วนหนึ่งของ โครงการในฝ่ายบริหาร จัดในรูปของคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งประกอบด้วยประธาน กรรมการ กรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการดำเนินการ ปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ อาจารย์ ที่ แต่งตั้งขึ้นโดยฝ่ายกิจกรรมนักเรียน โดยไม่มีผู้ปกครองและนักเรียนร่วมเป็นกรรมการ

ความสำคัญและความเหมาะสมของการจัดโครงการอาหารกลางวัน

โรงเรียนนอกจากจะเป็นสถานบริการให้ความรู้แก่เยาวชนของชาติแล้ว ยังเป็นแหล่งเลี้ยงดู อบรม เสริมสร้างบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ให้แก่ประชากรของชาติการที่จะพัฒนาหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็ก และเยาวชนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ ซึ่งการดูแลเอา ใจใส่ในเรื่องอาหารกลางวัน และการรับประทานอาหารของเด็ก นับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ดัง คำกล่าวที่ว่า "กองทัพเดินได้ด้วยการให้อาหาร การศึกษาก็ก้าวไปข้างหน้าได้ด้วยปริมาณและคุณภาพของ อาหารในท้องตั้นนั้น" (ทวีริสมี ธนาคม. 2519 : 62)

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน แต่ก่อนที่เราจะให้อาหารแก่สมองเด็ก เราควรที่จะให้ อาหารแก่ร่างกายเด็กก่อน เพราะจะ "เป็นการทารุณที่จะบังคับเด็กให้เรียนหนังสือโดยที่เด็กไม่มีกำลัง จะเรียน เพราะเราไม่สามารถสอนเด็กที่กำลังท้องหิว" เนื่องจาก "สมองจะไม่ทำงานเมื่อร่างกาย ไม่ร่วมมือ" ฉะนั้นจึงเป็นการเสียเงินโดยเปล่าประโยชน์ ในการที่จะพยายามสอนเด็กที่ร่างกายหิวโหย เด็กพวกนี้จะไม่สามารถรับคำสั่งสอนทำให้การสอนล่าช้า ทำให้ครูเสียเวลาพิเศษและในที่สุดก็ต้องเรียน ขี้ขี้ (วัฒนา ประทุมสินธุ์. 2515 : 2)

วิธีการที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งที่จะปรับปรุงสภาพโภชนาการของเด็กคือ การจัดบริการอาหารกลางวันใน โรงเรียนเพราะ

1. เป็นวิธีการที่แน่นอนที่จะให้นักเรียนได้อาหารอย่างถูกหลักโภชนาการอย่างน้อยหนึ่งมื้อใน 1 วัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันให้นักเรียนประสบภัยจากโรคขาดสารอาหารได้บ้าง และอาจเป็นโอกาสเดียวที่นักเรียนจากครอบครัวเร่งรีบจะได้อาหารที่ถูกต้อง

2. การตั้งบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนแต่ละแห่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับอาหารถูกหลักโภชนาการ อย่างน้อยหนึ่งมื้อใน 1 วัน ซึ่งง่ายกว่าที่จะพยายามปรับปรุงสภาพโภชนาการของแต่ละครอบครัว เพราะการปลูกฝังนิสัยการกินที่ดีในนักเรียน ทำได้ง่ายกว่าการพยายามเปลี่ยนนิสัยการกินของผู้ใหญ่ รวมทั้งความเชื่อต่าง ๆ ที่คิดมาเป็นเวลานาน

โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของโครงการสุขภาพในโรงเรียน จุดมุ่งหมายดั้งเดิมของบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนก็เพียงให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่ถูกต้องอนามัย แต่การศึกษาค้นคว้าและปรับปรุงงานด้านนี้ เราสามารถขยายจุดมุ่งหมายและขอบข่ายของบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนออกไปได้อีกมาก ซึ่งพอจะสรุปเป็นหัวข้อใหญ่ได้ 2 ประการคือ

1. เพื่อให้เด็กได้รับอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ เป็นการช่วยสร้างรากฐานความแข็งแรงให้แก่ร่างกาย เพื่อจะได้สามารถรับการฝึกอบรมทางด้านสมองและสติปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาอบรมด้านอื่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนเป็นอย่างมากคือการปลูกฝังนิสัยที่ดีในการกิน ให้ความรู้ในด้านวิชาอาหารและโภชนาการ ให้การศึกษอบรมมารยาทที่ดี โดยเฉพาะในด้านการรับประทานอาหาร ปลูกฝังนิสัยการคำนึงถึงผู้อื่น และเป็นการฝึกหัดวิชาอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน เช่น การครัว อนามัย การเลือกซื้ออาหาร เป็นต้น

งานทางด้านบริการอาหารกลางวันในสถานศึกษาในประเทศไทยยังถือได้ว่ามีน้อยมาก และส่วนใหญ่ที่ทำกันอยู่ก็ได้รับบรรจุจุดประสงค์เพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างในหลาย ๆ อย่างของบริการอาหารที่ควรทำก็คือส่วนใหญ่ที่กำบรรจุเพียงเป้าหมายขั้นต้น คือให้นักเรียนมีอาหารบริโภค ส่วนข้ออื่น ๆ มีสถานศึกษาไม่มากแห่งบรรจุเป้าหมาย

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ความรับผิดชอบในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือหัวหน้าสถานศึกษา วิธีที่คิดขึ้นสำหรับครูใหญ่ก็คือการจัดตั้งคณะกรรมการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนขึ้น (เจลิ้มศักดิ์ สุภาพล. 2513 : 15)

สาขาศึกษา ชุมชนและคนอื่น ๆ (2521 : 73) ได้กล่าวว่า คณะกรรมการอาหารกลางวันในโรงเรียนควรประกอบด้วย

1. ประธานกรรมการ ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หรือครูคนหนึ่งคนใดที่มีความสนใจและมีความสามารถทางด้านโภชนาการ
2. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง แพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่อนามัยอื่น ๆ
3. กรรมการดำเนินการ ได้แก่ ครูที่สอนโภชนาการ ครูพลศึกษา ครูสุขศึกษา หรือครูอื่น ๆ ที่มีความสนใจและมีความถนัดทางโภชนาการ รวมทั้งผู้แทน หรือหัวหน้านักเรียน

เมื่อโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันแล้ว ประธานควรนัดประชุมกรรมการ โดยเฉพาะในเรื่องที่สำคัญ ซึ่งควรจะให้ประชุมร่วมกันพิจารณาและรับทราบดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 18)

- 1) ชี้แจงนโยบายและจุดมุ่งหมายของโครงการอาหารกลางวัน
- 2) เสนอรูปแบบและวิธีการที่โรงเรียนสามารถจัดได้โดยกำหนดการสอนและแผนการสอนย่อย บรรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเรียนลงมือปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้
- 3) ชี้แจงการควบคุมเกี่ยวกับการเงิน
- 4) กำหนดแนวทางในการประเมินผล
- 5) เรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประเด็นปัญหาเฉพาะแต่ละโรงเรียน

การดำเนินงานตามโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (ชาลิต รัตนกุล. 2521 : 196-203)

1. สถานที่ อาคารสถานที่ที่จะใช้ปรุงอาหาร และรับประทานอาหาร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ถ้าโรงเรียนมีงบประมาณที่จะสร้างสถานที่ในการก่อสร้าง โรงเรียนควรคำนึงถึงความสะดวกสบายเป็นอันดับแรก ความสวยงามเป็นอันดับรองลงมา เช่น สะดวกในการทำความสะดวก บรรเทาอากาศโปร่งเย็นสบาย ถ้าไม่มีงบประมาณที่จะก่อสร้างใหม่ ให้เหมาะสมกับความต้องการโรงเรียน อาจดัดแปลงที่อยู่เดิมให้ใช้ได้

2. เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ถ้าฐานะการเงินอำนวยควรใช้เครื่องใช้ในการประกอบอาหารที่ทนทานเหมาะสมที่สุด เช่น อ่างล้างจานที่ทำด้วยเหล็กที่ไม่เป็นสนิมย่อมทนกว่าอ่างกระเบื้องเคลือบ แม้ว่าจะมีราคาแพงกว่ากัน แต่ความหมายที่จะใช้ได้นานตลอดไปไม่แตกหักง่าย ถิ่นกว่าถูกกว่า ประหยัดกว่าในระยะยาว ทั้งยังทำความสะอาดง่ายกว่า และนำใช้ร่วมกันด้วย

3. บุคลากรที่จะดำเนินงาน ผู้ควบคุมดูแลการเสิร์ฟอาหารกลางวัน ควรมีความรู้ทางโภชนาการ ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแม่ครัว หรือครูที่ไม่มีความรู้ทางโภชนาการ

ถ้าในโรงเรียนมีการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ก็อาจให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบอาหารภายใต้คำแนะนำของครู เพื่อให้การประกอบอาหารถูกหลักเกณฑ์และมีคนงานเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประกอบอาหารควรได้รับการตรวจจากแพทย์แล้วว่าไม่มีโรคติดต่อ และผู้ประกอบอาหารควรแต่งตัวให้เรียบร้อย มีผ้ากันเปื้อนด้วย

4. งบประมาณ คณะกรรมการควรจะมีการปรึกษาและตัดสินใจว่า สมควรจะจัดอาหารกลางวันชุดละเท่าไร ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงราคาอาหารในท้องถิ่นนั้น ประกอบด้วยฐานะการเงินของนักเรียนด้วย

5. การจัดรายการอาหาร ควรถือหลักว่าอาหารมื้อกลางวันควรจะได้หนึ่งในสามของอาหารที่เด็กรับประทานในหนึ่งวัน ฉะนั้นก่อนจะจัดรายการอาหารควรศึกษาว่าในท้องถิ่นนั้นอาหารกลางวันรับประทานอย่างไร เด็กได้รับประทานอาหารเข้าเส้นเป็นอย่างไร แล้วจึงจัดรายการอาหารกลางวันให้เหมาะสม ถ้านักเรียนพอที่จะคิดรายการอาหารได้แล้ว อาจจะให้เด็กเรียนทำโดยพลัดเปลี่ยนเวรกันทำ เช่น หนึ่งชั้นต่อสัปดาห์และคำนึงถึงคุณค่าความเหมาะสม ตลอดจนความนิยมของนักเรียน

6. การประกอบอาหาร การเสิร์ฟอาหารเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีสมรรถภาพดีเพียงใด อาจพิจารณาได้จากการสังเกตการณ์ทั้งในด้านการบริการเทคนิค วิธีการและความสะอาด ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้คือ

6.1 การทำงาน ควรส่งเสริมให้ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามหลักประหยัดแรงงาน เวลา และเงิน

6.2 การประหยัด มิควรให้มีการทิ้งอาหารดิบโดยไม่จำเป็น อาหารดิบ ที่ควรทิ้งควรเก็บส่วนที่รับประทานไม่ได้จริง ๆ เช่น เนื้อมีเสี้ยน หรือแก่เกินไป

6.3 หลักโภชนาการ การเตรียม และการหุงต้ม ควรคำนึงถึงคุณค่าของอาหารไว้ไว้มากที่สุด เช่น ล้างผักแล้วจึงหั่น เคี้ยวเนื้อใช้ไฟอ่อนเป็นเวลานาน แต่ต้มผักใช้ไฟแรงและเวลาน้อย เป็นต้น

6.4 ความสะอาด บริเวณครัว เครื่องมือ เครื่องใช้ทุกอย่างเมื่อใช้แล้วควรใช้น้ำที่สะอาดมาก ๆ

7. รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน

การบริการควรใช้แบบช่วยเหลือตัวเองสะดวกที่สุด จัดวางเครื่องมือ เครื่องใช้ให้ถูกต้อง เช่น ถาดสำหรับใส่อาหารไว้ทางต้นทาง นักเรียนเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังเพื่อไปหยิบถาดอาหาร และถือไป

รับอาหารซึ่งมีผู้คอยตักใส่ให้ เสร็จแล้วไปหยิบช้อนส้อม สำหรับข้าวและน้ำอาจจัดใส่โถและเหยือกวางไว้ตามโต๊ะก็ได้

8. การทำความสะอาด เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ถาดหลุม หรือจานชาม ช้อนส้อม ควรล้างด้วยน้ำยาล้างโดยเฉพาะ และควรใช้น้ำร้อนลวกเป็นขั้นสุดท้าย เพื่อทำลายเชื้อโรค และฆ่าไข่ให้แห้งเร็ว ล้างแล้วควรมีตู้ปิดให้มิดชิด เพื่อกันฝุ่นละอองและหนู แมลงสาบ สำหรับสถานที่ ถ้าสร้างคึกคักหลัก เช่น ฟันซีเมนต์ลาดลงด้านหนึ่งจะทำความสะอาดง่าย โดยใช้น้ำล้าง ควรทำทุกวัน ๆ ละครั้งเป็นอย่างน้อย

การคัดเลือก ควบคุมดูแล และบริหารบุคลากรของโครงการอาหารกลางวัน

ปัจจัยสำคัญที่นักวิชาการ นักบริหารให้ความสนใจ คือ "คน" หรือทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรของการบริหาร นอกเหนือจาก เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2526 : 239)

เพื่อความแน่นอนในการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องมีตารางการทำงานคนงานแต่ละคน ตารางทำงานจะช่วยลดความสับสน โดยที่ให้คนงานแต่ละคนรู้ความรับผิดชอบของตน และเวลาทำงานของตน แต่ละชั้นควรบรรจุไปเท่าไร โดยวิธีนี้ผู้ควบคุมบริการอาหารสามารถที่จะเห็นและแก้ความลำบากหรือข้อติดขัดของคนงานแต่ละคนได้ คนที่เข้าใจและทำงานตามตารางจะมีความรับผิดชอบและมีใจในความสำเร็จ ล่วงของงานของเขาในแต่ละวัน ตารางทำงานมีความสำคัญทั้งสำหรับจำนวนคนงานน้อยและมาก เพราะปล่อยให้มีการคุมกันเองอาจมีคนคอยสั่งการคนอื่นหรือคนงานบางคนอาจทำงานมากกว่าคนอื่นเป็นการไม่ยุติธรรม

ผู้ควบคุมบริการอาหารควรเป็นผู้ทำตารางทำงานเพราะเป็นผู้เห็นงานต่าง ๆ โดยทั่วถึง ตารางการทำงานนี้ต้องมีการตรวจสอบอยู่เสมอ เพื่อให้การใช้แรงงานเครื่องมือและเวลาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด จำนวนคนงานจะมีตายตัวไม่ได้ขึ้นอยู่กับสิ่งเกี่ยวข้องต่าง ๆ หลายอย่างคือ (วิวัฒนา ประทุมสินธุ์, 2515 : 14-15)

1. ชนิดของอาหารที่เสิร์ฟ
2. จำนวนชนิดของอาหารที่เสิร์ฟ
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเสิร์ฟ
4. ความสะดวกของครัว
5. จำนวนเครื่องมือที่ใช้ผ่อนแรงงาน

สำหรับครัวที่สร้างถูกหลักมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการผ่อนแรงมากและเสิร์ฟ
อาหารเพียง 2-3 อย่างจะใช้คนงานประมาณ

2 คนต่อผู้บริโภครวม 100 คน

3 คนต่อผู้บริโภครวม 200 คน

4 คนต่อผู้บริโภครวม 300 คน

5-7 คนต่อผู้บริโภครวม 500-550 คน

ตัวอย่างนี้เป็นตัวเลขคร่าว ๆ ที่ใช้กันอยู่ในต่างประเทศที่เจริญและมีเครื่องมือพร้อม สำหรับ
ครัวไทยทั่วไปที่มีเครื่องมือผ่อนแรงน้อยอาจจะต้องใช้คนงานเพิ่มขึ้น 30%-50% ของต่างประเทศ ฉะนั้น
ถ้าเสิร์ฟอาหาร 2-3 อย่าง ควรใช้คนงาน

3-4 คน ต่อผู้บริโภครวม 100 คน

4-5 คน ต่อผู้บริโภครวม 200 คน

5-6 คน ต่อผู้บริโภครวม 300 คน

6-7 คน ต่อผู้บริโภครวม 500-550 คน

คือควรเพิ่มคนงาน 1 คนต่อผู้บริโภครวมที่เพิ่มขึ้น 100 คน จนถึงจำนวนผู้บริโภครวม 500-550 คน

ถ้าค่าแรงงานแพงควรหาทางลดแรงงานคนลงโดยวิธีการต่าง ๆ คือ

1. เพิ่มเครื่องมือทุ่นแรงงานบางอย่าง

2. ใช้ประโยชน์จากเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีแล้วให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการเปลี่ยนงาน
ที่ให้คนงานแต่ละคนทำเพื่อให้การใช้แรงงานได้ผลยิ่งขึ้น

3. ให้นักเรียนมีส่วนช่วยบางอย่าง ซึ่งจะช่วยลดแรงงานไปได้มาก โดยที่นักเรียนแต่ละคนไม่
รู้สึกว่าเป็นการเสียสละเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน คือถ้าแรงงานลดก็จะเหลืองบประมาณไปเพิ่มค่า
อาหารได้มากขึ้น

การจัดการด้านอาคาร สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

สถานที่ อาคารสถานที่ที่จะใช้ปรุงอาหาร และรับประทานอาหาร รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้
ต่าง ๆ ถ้าโรงเรียนมีงบประมาณที่จะสร้างสถานที่ในการก่อสร้างโรงเรียนควรคำนึงถึงความสะดวกสบาย
เป็นอันดับแรก ความสวยงามเป็นอันดับรองลงมา เช่น สะดวกในการทำความสะดวก บรยากาศโปร่ง
เย็นสบาย ถ้าไม่มีงบประมาณที่จะก่อสร้างใหม่ ก็อาจดัดแปลงที่มีอยู่เดิมให้เหมาะสมกับความต้องการของ
โรงเรียนให้ใช้ได้

เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ถ้าฐานะการเงินอำนวยควรใช้เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ที่ทนทานเหมาะสมที่สุด เช่น อ่างล้างชามที่ทำด้วยเหล็กที่ไม่เป็นสนิมย่อมทนกว่าอ่างกระเบื้องเคลือบ แม้ว่าจะมีราคาแพงกว่ากัน แต่ความหมายที่จะใช้ได้นานโดยไม่แตกหักง่ายก็นับว่าถูกกว่า ประหยัดกว่าในระยะยาว ทั้งยังทำความสะอาดง่ายกว่าและนำใช้ร่วมกันด้วย

หากมีนักเรียนจำนวนมาก ควรใช้เครื่องอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องบดน้ำพริก เครื่องบดเนื้อ เป็นต้น เพื่อประหยัดเวลาและกำลังคน

การจัดหาและบริหารด้านงบประมาณ

งบประมาณในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนต้องคำนวณงบประมาณที่จะใช้ในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยจัดหาเจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องการทำบัญชีการเงินโดยเฉพาะ ในกรณีที่จัดอาหารกลางวัน สำหรับคนเป็นจำนวนมาก ๆ เรื่องเงินควรแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทประจำ เป็นรายจ่ายที่มีปริมาณคงที่ เป็นต้นว่า ค่าเงินเดือนลูกจ้างคนงาน ค่าสวัสดิการของคนงาน เป็นต้น รายจ่ายอันนี้เป็นยอดเงินที่ต้องเตรียมเอาไว้ทุกเดือน โรงเรียนต้องตั้งบงไว้ให้ล่วงหน้า โดยเฉพาะ

ประเภทเบ็ดเตล็ด เป็นรายจ่ายที่มีงบไม่คงที่ เป็นต้นว่า ค่าอาหารที่จ่ายรายวัน ค่าไฟฟ้า ค่าเชื้อเพลิง เป็นต้น รายจ่ายอันนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณผู้สั่งซื้ออาหาร ราคาอาหารในท้องตลาด รายจ่ายนี้ผู้จัดจะต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา (มณี ปานเจริญ : 20)

การประชาสัมพันธ์การจัดโครงการอาหารกลางวัน

การจัดบริการอาหารกลางวันจะประสบผลสำเร็จและเจริญก้าวหน้าถ้าโรงเรียนสามารถประชาสัมพันธ์ทำให้ชุมชนโดยรอบเห็นประโยชน์และคุณค่าของบริการนี้ ซึ่งมีวิธีการหลายอย่างที่ทำได้เช่น (วัฒนา ประทุมสินธุ์. 2515 : 6)

1. เชิญผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเยี่ยมชมโรงอาหารของโรงเรียน ร่วมรับประทานอาหารกับเด็ก เพื่อบุคคลเหล่านั้นจะได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของโรงเรียนที่มีต่อเด็กของตน และประโยชน์ทางอ้อมต่อสังคม เขาเหล่านั้นก็จะได้ให้ความช่วยเหลือร่วมมือ รวมทั้งอาจให้คำแนะนำหรือข้อคิดต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงบริการให้ดียิ่งขึ้น

2. ส่งตัวอย่างหรือรายการอาหารไปให้ผู้ปกครองดู อธิบายจุดสำคัญของการบริการอาหาร ประโยชน์ที่ให้แก่เด็กทั้งในด้านสุขภาพและการศึกษา

3. ตั้งคณะกรรมการบริหารที่ประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทุกคนจะได้รู้เห็นการดำเนินงาน และช่วยกันบริหารหรือปรับปรุงให้ได้ประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด

4. อนุญาตให้ชุมชนมาใช้ประโยชน์จากโรงอาหารของโรงเรียนในโอกาสที่เหมาะสม เพราะเขาจะได้รู้สึกได้รับประโยชน์จากเงินที่รัฐนำมาใช้กับโรงเรียน ซึ่งมาจากภาษีของพวกเขาและยังจะได้เห็นทางให้ความอนุเคราะห์ให้ดีขึ้น

5. อธิบายหลักการสำคัญของบริการอาหารในโรงเรียนให้ทราบทั่วกัน แล้วให้โอกาสนักเรียนและกรรมการได้แสดงความคิดเห็นหรือความต้องการในการจัดรายการอาหาร โดยเฉพาะมีโอกาสเสนอรายการอาหารที่เขาไม่ชอบ

6. เชิญตัวแทนจากสื่อมวลชน เช่นนักวิทยุ นักโทรทัศน์ นักหนังสือพิมพ์ให้มาเห็นการจัดบริการอาหารแก่เด็ก ตั้งแต่การประกอบจนกระทั่งการเสิร์ฟ และผลที่มีต่อสุขภาพเด็กจะเป็นทางชักนำให้คนที่ทั่วไปได้เห็นความสำคัญของการบริการอาหารตามโรงเรียนมากขึ้น

รูปแบบการจัดอาหารกลางวัน

โรงเรียนสามารถจัดอาหารกลางวันได้หลายรูปแบบ หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามสภาพท้องถิ่น และฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ ในแต่ละรูปแบบจะมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) มีนโยบายมุ่งเน้นการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าของอาหารอย่างครบถ้วนตามหลักโภชนาการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดรูปแบบไว้ 4 รูปแบบ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 24-27)

1. รูปแบบเพิ่มเติม เป็นรูปแบบจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนนำอาหารมาที่บ้านแล้วทางโรงเรียนจัดทำอาหารคาวหรืออาหารหวานเพิ่มเติมให้ทุกวัน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการและได้รับสารอาหารครบถ้วน

2. รูปแบบอาหารจานเดียว เป็นรูปแบบจัดอาหารกลางวันให้โรงเรียนทั่วไปดำเนินการได้เนื่องจากราคาถูก ประกอบง่าย และมีคุณค่าทางอาหารครบถ้วน

3. รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันที่สุดยอด ทั้งปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ

4. รูปแบบประสม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีตั้งแต่หนึ่งรูปแบบขึ้นไป ซึ่งจากทั้งสามรูปแบบดังกล่าวข้างต้นนั้น ถ้าโรงเรียนนำมาใช้โดยจัดสลับกัน เราเรียกการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนแบบนี้ว่ารูปแบบประสม

การวัดและประเมินผลการจัดโครงการอาหารกลางวัน

เพื่อให้ทราบว่าการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนบรรลุผลตามความมุ่งหมายหรือไม่ ควรมีการติดตามผลการจัดและดำเนินงานโดยตลอด หากพบข้อบกพร่องจะได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจการต่อไป และเพื่อให้ทราบผลแน่นอนควรจัดรวบรวมสถิติตัวเลขต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรวจทางโภชนาการก่อนเริ่มการดำเนินงานและหลังจากดำเนินงานครบตามโครงการแล้วอีกครั้งหนึ่งแล้วนำผลทั้ง 2 ครั้งมาเปรียบเทียบกันก็จะทราบผลการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน การประเมินผลการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนควรพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้ (เฉลิมศักดิ์ สุภาพล. 2513 : 45-46)

1. การสำรวจทางโภชนาการ ที่นิยมใช้กันทั่วไป ได้แก่

1.1 การตรวจสุขภาพทั่วไป เป็นการตรวจร่างกายโดยทั่ว ๆ ไปเพื่อดูความเจ็บไข้ได้ป่วย และอาการที่แสดงภาวะทางโภชนาการ เช่น เป็นโรคขาดสารอาหาร การตรวจนี้ควรให้แพทย์ที่มีความรู้ทางโภชนาการโดยตรงตรวจและเมื่อพบอาการอย่างใดก็บันทึกลงบัตรไว้เป็นหลักฐาน

1.2 การตรวจทางปาราสิตวิทยา ได้แก่การตรวจอุจจาระ เพื่อหาไข่พยาธิและตัวอ่อน เพราะพยาธิเป็นเหตุทำให้เกิดโรคขาดสารอาหาร

1.3 การตรวจทางซีรัมเคมี เป็นการตรวจหาปริมาณสารอาหารในเลือดและดูส่วนประกอบของเลือด เพื่อดูว่าขาดสารอาหารอะไรบ้าง

1.4 การตรวจอาหาร เป็นการวิเคราะห์อาหารที่รับประทานว่ามีสารอาหารอะไรบ้าง ปริมาณเหมาะสมแก่ความต้องการของร่างกายหรือไม่ ขาดสารอาหารอะไร หรือได้สารอาหารอะไรมากเกินไป ช่วยให้พิจารณาได้ถูกต้องว่า ควรปรับปรุงส่วนประกอบของอาหารอย่างไรบ้าง

1.5 การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง เป็นการเก็บสถิติส่วนสูง และน้ำหนักเป็นระยะ ๆ ติดต่อกันไปควรกำหนดวันที่จะชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เด็กเตรียมพร้อม บันทึกน้ำหนักและส่วนสูงไว้ว่ามีน้ำหนักส่วนสูงเท่าใดในวันใด สิ่งที่น่าจะพิจารณาในการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงก็คือ เครื่องมือที่ใช้ต้องมีมาตรฐานเดียวกันตลอด หากใช้เครื่องมือสลับกันไปมาผลที่ได้ อาจจะคลาดเคลื่อน เพราะเครื่องมือแต่ละชนิดอาจมีมาตรฐานแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเปรียบเทียบกันไม่ได้ ผลลัพธ์จึงอาจไม่น่าเชื่อถือ

2. ด้านการศึกษา นอกจากการประเมินผลทางโภชนาการแล้วยังสามารถประเมินผลทางด้านการศึกษาได้อีก เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมรายละเอียดในการดำเนินงานให้มากที่สุด ซึ่งอาจใช้วิธีการดังนี้

2.1 การสังเกต ต้องมีการบันทึกตามหลักเกณฑ์โดยรัดกุม วิธีสังเกตควรทำตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการอาหารกลางวัน สิ่งที่ต้องสังเกต ได้แก่ การปฏิบัติงานเรื่องอาหารของนักเรียน การเลือกรับประทานอาหาร การปฏิเสธ และการยอมรับอาหารชนิดใหม่ ๆ และอื่น ๆ รายละเอียดในการสังเกตควรมีการกำหนดขึ้นก่อนว่าจะสังเกตอะไรบ้าง มีขอบเขตเพียงใด การสังเกตนี้ถ้าใช้ผู้สังเกตหลาย ๆ คน จะได้ผลดีกว่าการทำคนเดียว และคิดเฉลี่ยผลขั้นสุดท้าย

2.2 การสัมภาษณ์ โดยการคุยกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ถามถึงการรับประทานอาหารตามรายการที่กำหนดไว้แล้ว อาหารที่ชอบและไม่ชอบ สาเหตุที่ชอบหรือไม่ชอบ การปฏิบัติเรื่องการบริโภคอาหารทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน

2.3 การอภิปรายกลุ่มย่อย ควรนำปัญหาที่เกิดขึ้นหรือหาโอกาสกำหนดปัญหาให้นักเรียนร่วมอภิปราย อาจแบ่งเป็นหลายกลุ่มย่อยก็ได้ตามความเหมาะสม แล้วสรุปผลการอภิปรายไว้ทุกครั้ง เช่น การจัดรายการอาหารอย่างไร นักเรียนจะได้มีโอกาสเลือกอาหารที่เหมาะสม และได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรายการอาหารกลางวันของพวกเขาสองด้วย เพื่อเป็นการให้ประสบการณ์ตรงที่ถูกต้องกับเด็กด้วย

2.4 การตอบแบบสอบถาม เป็นการตั้งปัญหาต่าง ๆ ให้นักเรียนตอบเหมาะสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นต้นไป การตั้งคำถามต้องเลือกคำถามที่มีความหมายชัดเจน นักเรียนตอบได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของผู้ถาม วิธีที่ดีของการทำแบบสอบถามก็คือทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มหนึ่งเพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยก่อนที่จะกำหนดออกใช้กับนักเรียนส่วนใหญ่ แบบสอบถามควรถามแบบปลายเปิด และมีแบบปลายปิดด้วยผสมกัน เพื่อจะได้ความคิดเห็นของนักเรียนกว้างขวางยิ่งขึ้น

3. ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง การประเมินผลจะได้ผลดียิ่งขึ้นหากได้รับความคิดเห็นจากคณะครูและผู้ปกครองของนักเรียนด้วย อาจใช้วิธีให้ตอบแบบสอบถาม หรือมีการอภิปรายกันหรือใช้วิธีอื่นใดที่จะช่วยให้ได้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวัน แต่ควรต้องทำการก่อนการเริ่มโครงการครั้งแรก และหลังจากได้เริ่มโครงการแล้วเป็นครั้งที่สอง เพื่อจะได้เปรียบเทียบความคิดเห็นว่าแตกต่างกันอย่างไร อะไรดีขึ้นมากน้อยเพียงไร

ประสงค์ จินดาวงศ์ (2531 : 107) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนทำได้ 2 วิธี ดังนี้

1. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ต้องยึดหลักการสำคัญดังนี้

1.1 ปฏิทินปฏิบัติงาน

1.2 ความร่วมมือของบุคลากร

1.3 การบริหารงบประมาณ

1.4 ความคล่องตัวของการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

วิธีการประเมินผลอาจทำได้โดยการสัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม สังเกต และนำผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมากแล้ววิเคราะห์และแปลผล

2. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

2.1 วัตถุประสงค์สำคัญของโครงการ

2.2 การเปรียบเทียบในด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักเรียน

2.3 การเปลี่ยนแปลงในด้านภาวะโภชนาการ เช่น น้ำหนัก ส่วนสูงและความสมบูรณ์ของร่างกาย

2.4 การนำผลการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงมาวิเคราะห์และแปลผล

ควรนำผลการประเมินทั้ง 2 ข้อมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเมื่อเริ่มต้นโครงการและปรับปรุงงานจัดอาหารกลางวันให้ดีขึ้น

จะเห็นว่าการประเมินผลการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนต้องทำอย่างละเอียดรอบคอบทุกแง่ทุกมุมจึงจะได้ผล สรุปที่ครอบคลุมรายละเอียดจนสามารถมองเห็นความเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน และที่สำคัญคือต้องทำทั้งก่อนและหลังการจัดดำเนินงานตามโครงการ วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลต้องเป็นแบบเดียวกันโดยตลอด

การประเมินนี้จะมีประโยชน์ยิ่งขึ้น ถ้าคณะผู้จัดทำและดำเนินการจะยอมรับผลการประเมินนั้น และยินดีที่จะแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและพยายามอย่างเต็มที่ แต่ถ้าผู้จัดทำไม่ยอมรับการประเมินผลแล้ว ข้อเสนอแนะก็จะไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ และอาจเป็นผลเสียแก่การจัดแผนการดำเนินงานอาหารกลางวันในโรงเรียนได้ หากไม่มีการปรับปรุงบริการให้ก้าวหน้าและดีขึ้นกว่าเดิม

แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวัน

โรงเรียนเป็นหน่วยที่สำคัญหน่วยหนึ่งของชุมชน มีหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเตรียมสมาชิกของสังคมให้เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ ดังนั้น การศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มต้นด้วยสภาพความเป็นจริงของสังคม เนื้อหาวิชาก็ต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมนั้น ๆ (สมพงษ์ พัดบุษ. 2527 : 20) ดังนั้นบ้านและชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนและมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ในอันที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

ถึงแม้การเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนนั้นเป็นไปตามหลักสูตรกำหนด แต่ตัวหลักสูตรนั้นก็ได้อาจมาจากการประมวลความคาดหวังของชุมชนนั่นเอง โรงเรียนจึงไม่ควรละเลยที่จะเอาใจใส่ต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตน โรงเรียนมีสิทธิ์ที่จะปรับปรุงแต่งหรือปรับปรุงให้เข้าสภาพแวดล้อมและความต้องการเฉพาะเรื่องเฉพาะอย่างในสังคมที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ (ชัยรัตน์ นุทธชาลี. 2528 : 19) การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนับว่าเป็นการสร้างภาพพจน์ให้เกิดขึ้นต่อชุมชนและสังคมผู้ปกครองนักเรียนก็มีส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดประชาสัมฤทธิ์สำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียน (ณรงค์ ทิราไวทยะ. 2527 : 23)

การที่ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนด้วยดีนั้น สิ่งสำคัญขึ้นอยู่กับศรัทธาของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน ศรัทธาดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อโรงเรียนจัดการศึกษาได้ผล กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นมีส่วนส่งผลให้ผู้ปกครองภาคภูมิใจในโรงเรียนที่บุตรหลานของตนเล่าเรียนอยู่และโรงเรียนต้องการมีประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ผู้ปกครองทราบเสนอด้วย (บุญเหลือ พลทอง. 2529 : 3) ดังนั้นทางโรงเรียนและผู้ปกครองจึงควรมีหลักเกณฑ์และจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องในอันที่จะส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป ซึ่งได้แก่ (การดำเนินงานโภชนาการในงานสาธารณสุขมูลฐาน. 2528 : 44)

1. มีความประพฤติดี
2. มีความตั้งใจเรียนดีและผลการเรียนดี
3. มีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรค

ความรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กนั้น ควรจะเป็นหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุเป้าหมายจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ดังนั้น โรงเรียนควรจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจและมีความรู้ในเรื่องการจัดโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งจะช่วยให้ได้รับความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดโครงการอาหารกลางวันให้ประสบผลสำเร็จ

ในเอกสารคู่มือการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 45) ได้กล่าวถึง การนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันว่ามีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนและกิจกรรมที่สนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน

2. เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงปัญหาและร่วมมือแก้ปัญหาต่าง ๆ

3. เพื่อให้ความรู้ในด้านอาหาร โภชนาการ สุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพที่ดี

4. เพื่อให้ผู้ปกครองได้ตระหนักในการเป็นเจ้าของโครงการนี้ ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้ปกครองเกิด

ความรับผิดชอบ พยายามหาทางส่งเสริมและสนับสนุนโครงการให้บรรลุผลสำเร็จ

5. เพื่อเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

ประเภทของกลุ่มบุคคลที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันมีดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 46-48)

1. ผู้ปกครองนักเรียน

2. เจ้าหน้าที่ทางราชการต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่เกษตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

3. กลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กรรมการศึกษา สมาคมผู้ปกครอง กลุ่มเยาวชน กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสาธารณสุข พัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ บริษัท ห้างร้านเอกชน เป็นต้น

วิธีการดำเนินงานที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน สามารถดำเนินการได้ 2 ทาง คือ การนำโรงเรียนไปสู่ชุมชน และการนำชุมชนมาสู่โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 46 - 48)

✓ การนำโรงเรียนไปสู่ชุมชน ทำได้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การแจ้งข่าวของโครงการในด้านจุดมุ่งหมาย วิธีดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ

2. การให้ความร่วมมือกับชุมชน โดยทั่วไปชุมชนจะมีกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอทั้งในด้านลักษณะส่วนตัวและส่วนรวม ในฐานะที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จึงควรมีบทบาทเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นด้วยตามโอกาสอันควร ทั้งนี้เพื่อแสดงความเข้าใจและสร้างความศรัทธาให้กับชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมและโรงเรียนควรเข้าไปร่วมมีบทบาทด้วยนั้น ได้แก่ กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมพัฒนาชุมชน

การนำชุมชนมาสู่โรงเรียน วิธีการที่โรงเรียนจะนำชุมชนมาร่วมดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียนมีดังนี้

1. กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วม โรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและเชิญผู้ปกครองเข้าชมหรือแต่งตั้งเป็นกรรมการดำเนินงาน เพื่อให้ชุมชนเป็นเจ้าของ โครงการร่วมกับทางโรงเรียน เมื่อเกิดปัญหาในการดำเนินงานจะได้ร่วมกันแก้ไข

2. คำนวณความสะอาดให้แก่ประชาชนที่เข้ามาทำกิจกรรมและใช้บริการต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ให้ใช้สถานที่ในโรงเรียนจัดกีฬา หรือให้สมัครเล่นอุปกรณ์ เป็นต้น

3. ให้การส่งเสริมและสนับสนุนผลผลิตของชุมชน เช่น นำผลผลิตการเกษตรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในโครงการอาหารกลางวัน เผยแพร่ผลงานของท้องถิ่นโดยการโฆษณาช่วยจำหน่าย เป็นต้น

4. ใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่งวิชาการของโรงเรียนให้มากที่สุดในการจัดกิจกรรม ขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนนั้นร่วมเป็นวิชาการด้วย

เกี่ยวกับความหมายและแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป ซึ่งถ้าเป็นโรงเรียนแล้ว ก็คือผู้ปกครองนั่นเอง ได้มีผู้ให้คำอธิบายไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

อคิน ทรัพย์พันธ์ (2525 : 38) ได้เสนอความคิดว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีอย่างน้อย

4 - 5 ระดับ ดังนี้คือ

1. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญ
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและที่มาของปัญหา
3. มีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนในการแก้ปัญหา
4. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน
5. มีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำ

ให้เกิดความสำเร็จ

สอดคล้องกับความคิดของ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527 : 272 - 273) ได้สรุปขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้น คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชุมชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ประชาชนต้องมีอิสระภาพในการมีส่วนร่วม ต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วมและต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมโดย นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 25 - 27) กล่าวว่าต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ต้องมีเวลา
2. ต้องไม่เสียเงินทองมากเกินไปกว่าที่คาดว่าจะได้รับมอบหมาย
3. ต้องมีความสนใจ
4. ต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
5. ต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคม

นอกจากเงื่อนไขการมีส่วนร่วมแล้ว ยังได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมหลายระดับ คือ

1. เป็นสมาชิก
2. เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม
3. เป็นสมาชิกที่บริจาคเงินช่วยเหลือ
4. เป็นกรรมการ
5. เป็นประธานกรรมการ

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2530 : 15) กล่าวว่า การจะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและได้ผลทุกขั้นตอน มีเงื่อนไขว่า

1. ประชาชนจะต้องมีเสรีภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (ทางเลือก)
2. ประชาชนจะต้องมีความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (พลัง)
3. ประชาชนจะต้องรวมตัวกันอย่างมีระบบ (รวมกลุ่ม)
4. ประชาชนจะต้องเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (ไม่ถูกบังคับ)

ผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนจำเป็นต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนด้วยการดำเนินการอาหารกลางวันในโรงเรียนวิธีที่จะทำให้ผู้ปกครองและโรงเรียนร่วมมือกันโดยใกล้ชิดได้นั้น ควรดำเนินการในรูปของสมาคมผู้ปกครองและครู (Parent - Teacher - Association) ชด ไกรดิษฐ์. 2518 : 10)

เชื้อ สารีมาน (2524 : 21) ให้ความเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครูว่าควรมีสาระสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและครูในการศึกษาอบรมนักเรียน
2. เพื่อให้ความร่วมมือ อย่างใกล้ชิดในอันที่จะช่วยอบรมสั่งสอนพัฒนา นักเรียนในด้านต่าง ๆ

ไปสู่วัตถุประสงค์ตามแผนการศึกษาของชาติและนโยบายของรัฐบาล

3. ส่งเสริมความรู้ของผู้ปกครองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองในการศึกษาอบรมสั่งสอนของนักเรียน

การกำหนดวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครูควรคำนึงถึงสภาพและสถานการณ์ของโรงเรียนแต่ละแห่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและท้องถิ่น และวัตถุประสงค์สำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครูนี้ควรมุ่งถึงสวัสดิการสำหรับนักเรียนเป็นหลักใหญ่ (ประไพรัตน์ โมราภณ. 2515 : 46) สมาคมผู้ปกครองและครูควรมีบทบาทและดำเนินตามแผนและภารกิจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของการให้สวัสดิการแก่นักเรียน (ชด ไกรดิษฐ์. 2518 : 16) และการบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มุ่งถึงสวัสดิการของนักเรียนในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็ก นอกจากเด็กจะได้รับการแก้ไขปัญหามิชนาการและการส่งเสริมสุขภาพแล้ว ยังเป็นการให้ความรู้ที่ถูกต้องในด้านโภชนาการและสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารอีกด้วย ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนในรูปของสมาคมผู้ปกครองและครูนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้ความช่วยเหลือร่วมมือ รวมทั้งอาจให้คำแนะนำหรือข้อคิดต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงบริการให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน

สุดใจ จรุงจิตต์ (2519 : 45-46) ได้ศึกษาอุปสรรคในการจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 579 คน ผลการวิจัยสรุปว่า อุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ขาดความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองนักเรียน ขาดเงินทุนในการดำเนินงาน ขาดความร่วมมือจากชุมชน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยในการจัดบริการอาหารกลางวันให้นักเรียน

อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ (2521 : 134) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนักเรียนยากจนเป็นจำนวนมากผู้ปกครองมีรายได้น้อย ขาดทุนทรัพย์ โรงเรียนไม่มีความพร้อมในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ขาดบุคลากร ในการจัดอุปกรณ์และเครื่องมือในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ เงินทุนมีน้อย ขาดแคลนสถานที่ ซึ่งพบว่าโรงเรียนที่มีโรงอาหารมีเพียงร้อยละ 46.94 เท่านั้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 13.27 ไม่เห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน และโรงเรียนต้องการให้มีการเพิ่มหรือจัดสรรอัตรากำลังคนให้เพียงพอที่โรงเรียนพอจะสามารถจัดโครงการอาหารกลางวันได้ โดยไม่เป็นการระของโรงเรียนเกินไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 11 - 19) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการทดลองจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 27 โรงเรียน จากจำนวนทั้งหมด 50 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากรคือ จำนวนครูในโรงเรียนมีน้อย บางแห่งไม่ครบชั้นเรียน ด้านความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนมีปัญหาบ้างเล็กน้อย ด้านสถานที่โรงเรียนส่วนมากขาดสถานที่ประกอบอาหาร และไม่มีโรงอาหารและด้านการเรียนการสอน ได้แก่โรงเรียนส่วนมากจัดให้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้ประกอบอาหาร ทำให้ครูมีปัญหาในการจัดตารางสอนและการสอนตามหลักสูตรและแนวทางของสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด

ฉวีวรรณ กัฏติกรและคนอื่น ๆ (2527 : 53-87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะโภชนาการ ความรู้ ค่านิยม ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั้งสิ้น 16 โรงเรียนในอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์จากผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง รวม 169 คน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาในการจัดดำเนินงานด้านงบประมาณต้องการเงินเพิ่มการดำเนินงานขาดทุน ราคาอาหารในตลาดไม่คงที่ ด้านบุคลากร ครูมีชั่วโมงสอนไม่เต็มที่ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของโครงการ ขาดครูที่มีทักษะและประสบการณ์ทางโภชนาการ ผู้ปกครองนักเรียนบางคนไม่มีเงินให้ลูกหลานมาซื้ออาหารของโรงเรียน ด้านสถานที่ ขาดสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหาร ความรู้และค่านิยมของผู้บริหาร ครูปฏิบัติการ นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องการบริการโครงการอาหารกลางวันอยู่ในเกณฑ์ดี

ประสพ สุทธิเมธานุกร (2530 : 49 - 54) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 450 คน พบว่า การปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ผู้ปกครองให้แก่เด็กเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนบุตรแตกต่างกันมีบทบาทในการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่เด็กเรียนแตกต่างกัน ยกเว้นผู้ปกครองที่มีระดับอายุแตกต่างกัน มีการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่เด็กเรียนไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาผลงานวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบผลของการจัดโครงการอาหารมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย ผู้ปกครองมีบทบาทต่อโครงการอาหารกลางวัน โดยเข้ามามีส่วนร่วม

พจน์ บุณยรัตพันธุ์ (2517 : 154) ได้ศึกษาปัจจัยด้านอายุและการเป็นผู้นำกับการมีส่วนร่วมพบว่า

1. คนที่มีอายุใกล้เคียงกันย่อมมีความคิดความอ่าน ความสนใจ ความต้องการและความสามารถที่ใกล้เคียงกัน สัมพันธภาพในกลุ่มจะดีและพูดคุยรู้เรื่อง เข้าใจง่ายทัศนคติคล้ายกัน

2. กลุ่มจะเคลื่อนไหวหรือไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้นำกลุ่ม หากกลุ่มมีผู้นำที่เข้มแข็งก็จะคอยชี้แจงหรือผลักดันให้กลุ่มเคลื่อนไหวไปทางหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง แต่ในทางตรงกันข้าม หากกลุ่มได้ผู้นำที่ไม่เข้มแข็งก็อาจจะหยุดอยู่กับที่ ไม่เคลื่อนไหวได้

ผลการศึกษาของ สมหวัง ดงนิพัฒน์ (2518 : 98) เกี่ยวกับความร่วมมือของราษฎรต่องานพัฒนาชุมชนที่หมู่บ้านหนองกร่าง และหมู่บ้านวังน้ำเขียว จังหวัดนครปฐม สรุปว่าความร่วมมือจะมีรูปของการให้เงิน ให้สิ่งของและให้แรงงาน

การศึกษาของกรมการพัฒนาชุมชน (2519 : 60 - 90) ซึ่งสรุปไว้ในรายงานการวิจัยในโครงการสารภี ตำบลข้าวเม่น อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคคลที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในโครงการ มีลักษณะน่าสนใจบางประการดังนี้คือ

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุสูง มีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิกในโครงการมากกว่ากลุ่มประชากรที่มีอายุน้อย
2. สมาชิกกลุ่มที่เป็นชายเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าสมาชิกที่เป็นหญิง
3. ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ
4. บุคคลที่สมรสแล้วและเป็นหัวหน้าครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเป็นส่วนใหญ่
5. บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีรายได้ครอบครัวต่อปีสูง และมีที่ดินถือครองทำมาหากินมากเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่า
6. บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในหมู่บ้านนานกว่า 20 ปี

นิตยา วีระพงศ์ (2525 : 110) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็ก จังหวัดยะลา พบว่า บุคคลที่ให้ความร่วมมือกับศูนย์ในอัตราที่สูงคือ ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งในตำแหน่งที่ความรับผิดชอบและผู้ที่ได้รับประโยชน์จากศูนย์

อารยา วัฒนกิจ (2528 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้สูงมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของศูนย์การเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

งานวิจัยต่างประเทศ

เลวิน (บุญเลิศ เสนิงค์ ฌ อุษยา 2527 : 47-48; อ้างอิงมาจาก Lewin. 1943 : 35) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับเกี่ยวกับการเปลี่ยนนิสัยการรับประทานอาหารของเด็ก โดยสรุปว่า นอกจากนิสัยการรับประทานอาหารของพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อลูกแล้ว นิสัยการรับประทานอาหารของพ่อแม่เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับเด็ก การเปลี่ยนนิสัยในการรับประทานอาหารของเด็กนั้นจะได้ผลหรือไม่อยู่ที่ความร่วมมือของพ่อแม่ด้วย แม้เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของครอบครัวในการปลูกฝังนิสัยการรับประทานอาหารของเด็ก เพราะเป็นผู้ควบคุมการจ่าย และการปรุงอาหารของครอบครัว

จาลโซ, เบอร์น และริเวอร์ (วิชิต ชาติเพชร. 2524 : 23; อ้างอิงมาจาก Jalso, Burn and River. 1963) ได้ศึกษาเจตคติและการปฏิบัติทางด้านโภชนาการของกลุ่มตัวอย่างในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านอายุ รายได้ ระดับการศึกษา เพศ ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างสูงกับระหว่างเจตคติกับการปฏิบัติทางโภชนาการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจตคติทำให้เกิดการปฏิบัติ และพบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างสูงกับการปฏิบัติและทัศนคติชี้ให้เห็นว่า ถ้าการศึกษาสูงขึ้นจะมีผลทำให้เกิดเจตคติและการปฏิบัติที่มีเหตุผลขึ้นด้วย

คัฟแมน (Kaufman. 1949 : 301) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการเกษตรในท้องถิ่น พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เฮย์ (Hay. 1951 : 127) ศึกษาการร่วมกิจกรรมทางสังคมของประชาชนในชนบท พบว่าการที่บุคคลมีส่วนร่วมทางสังคมนั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพของสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัยโดยบุคคล ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง

อักเตอร์ (Aakhter. 1977 : 26 - 27) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในประเทศกำลังพัฒนา พบว่า สาเหตุที่สำคัญซึ่งประการหนึ่งของความล้มเหลวของโครงการพัฒนาชนบทในประเทศกำลังพัฒนา คือ ประชาชนในชนบทมิได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท จึงทำให้ขาดความสำนึกในการเป็นเจ้าของโครงการและยังผลให้เกิดปัญหาขาดการบำรุงรักษาหลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้ว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยจะศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษา ซึ่งได้แก่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในปีการศึกษา 2538 มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,522 คน ทางโรงเรียนกำหนดให้นักเรียนทุกคนต้องรับประทานอาหารเช้าที่ทางโรงเรียนจัดให้ โดยเสียค่าอาหารปีละ 2 ครั้ง

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนที่รับประทานอาหารเช้าในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2538

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
ม. 1	287	18.86
ม. 2	276	18.13
ม. 3	271	17.81
ม. 4	248	16.29
ม. 5	275	18.07
ม. 6	165	10.84
รวม	1,522	100.00

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษา ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

2.1 คัดเลือกเฉพาะ นักเรียนที่รับประทานอาหารในโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งมีจำนวน 1,522 คน

2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane. 1976 : 571) ได้กลุ่มตัวอย่าง 316 คน คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 316 คน คิดเป็นอัตราส่วนระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ดังประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 5 โดยประมาณ

2.3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นในอัตราส่วน 1 ต่อ 5

2.4 ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นในแต่ละระดับชั้น ด้วยการสุ่มอย่างมีระบบ โดยใช้บัญชีชื่อเป็นหลัก ใช้อัตราส่วน 1 ต่อ 5 จะได้กลุ่มตัวอย่างดังตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้น	นักเรียน (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
ม.1	287	60	20.90
ม.2	276	57	20.65
ม.3	271	56	20.66
ม.4	248	52	20.67
ม.5	275	57	20.73
ม.6	165	34	20.61
รวม	1,522	316	20.76

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตามที่ระบุในขอบเขตของเนื้อหาในบทที่ 1 โดยแบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 7 ด้าน ในแต่ละประเด็นจะทำการวิเคราะห์ โดยแจกออกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ เพื่อแสดงถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จะได้พฤติกรรมย่อยประมาณ 50-70 พฤติกรรม
 2. นำแต่ละพฤติกรรมมาเขียนเป็นกระทงคำถามจะได้คำถามประมาณ 50-70 ข้อ จึงทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง
 3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอประธานกรรมการและกรรมการควบคุมประกันคุณภาพฯ แล้วทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดทำแบบสอบถามฉบับร่างครั้งที่ 2
 4. นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน พิจารณาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Face validity) แล้วทำการแก้ไขจัดทำแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป
- ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีข้อความถามในขั้นต้นระหว่าง 50-70 ข้อ จะทำการคัดเลือกให้เหลือ 35 ข้อ แบ่งเป็น 7 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 เป็นข้อความถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
 - ตอนที่ 2 เป็นข้อความถามความคิดเห็น ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
 - ตอนที่ 3 เป็นข้อความถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยขอความร่วมมือกับครูประจำชั้นให้ช่วยฝากแบบสอบถามไปกับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ปกครองตอบแล้วให้นักเรียนนำแบบสอบถามที่ตอบแล้วมาส่งที่ครูประจำชั้น และผู้วิจัยนัดหมายขอรับแบบสอบถามกลับคืนในภายหลัง

แบบสอบถามแต่ละฉบับจะมีหมายเลขกำกับไว้ เพื่อประโยชน์ในการทวงถามหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมถ้ามีความจำเป็นในภายหลัง

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วจะดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบเป็นข้อคำถามชนิดเลือกตอบ ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่แล้วคำนวณค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าทำการวิเคราะห์ โดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐานของข้อคำถามเป็นรายข้อ ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ โดยการจำแนกเนื้อหาของคำตอบ แล้วทำการแจกแจงความถี่ เพื่อหาข้อสรุปต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ของการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ปกครองของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีจำนวน 240 คน ข้อมูลส่วนตัวได้นำเสนอ ในตาราง 3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด	240	100.00
<u>เพศ</u>		
ชาย	78	32.50
หญิง	162	67.50
<u>อายุ</u>		
ต่ำกว่า 35 ปี	12	5.00
35 - 50 ปี	196	81.67
51 ปีขึ้นไป	32	13.33
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	25.00
ปริญญาตรี	113	47.08
สูงกว่าปริญญาตรี	64	28.67
อื่น (ไม่ระบุ)	3	1.25

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
<u>อาชีพ</u>		
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	21.67
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	38.75
ธุรกิจ/ค้าขาย	45	18.75
อื่น ๆ (แม่บ้าน)	50	20.83

จากตาราง 3 มีผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 240 คน ร้อยละ 67.50 เป็นหญิง และร้อยละ 32.50 เป็นชาย ด้านอายุ กลุ่มอายุระหว่าง 35-50 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 81.67 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 13.33 และที่เหลือได้แก่กลุ่มอายุต่ำกว่า 35 ปี มีเพียงร้อยละ 5.00 ด้านระดับการศึกษา กลุ่มที่มีมากที่สุดคือ จบระดับปริญญาตรี มีร้อยละ 47.08 รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีร้อยละ 26.67 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีร้อยละ 25.00 ที่เหลือเพียง 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ไม่ระบุระดับการศึกษา ในด้านอาชีพ แยกออกเป็น 4 กลุ่ม เรียงตามลำดับจำนวน ดังนี้ รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีร้อยละ 38.75 เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารระดับสูง มีร้อยละ 21.67 อื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ระบุว่าเป็นแม่บ้าน มีร้อยละ 20.83 และประกอบอาชีพธุรกิจและค้าขาย มีร้อยละ 18.75

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ได้จากการตอบแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วม ออกเป็น 7 ด้าน แต่ละด้านมี 5 ข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 35 ข้อคำถาม

ค่าสถิติที่น่าสนใจในตาราง 4 ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำถามเป็นรายข้อรายด้านและค่าเฉลี่ยของทุกด้าน

เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้นำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แสดงเป็นแผนภูมิกำกับในแต่ละข้อ โดยให้ความหมายของค่าเฉลี่ย เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.00 - 2.33	หมายถึง	มีส่วนร่วมน้อย
2.34 - 3.67	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
3.68 - 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมาก

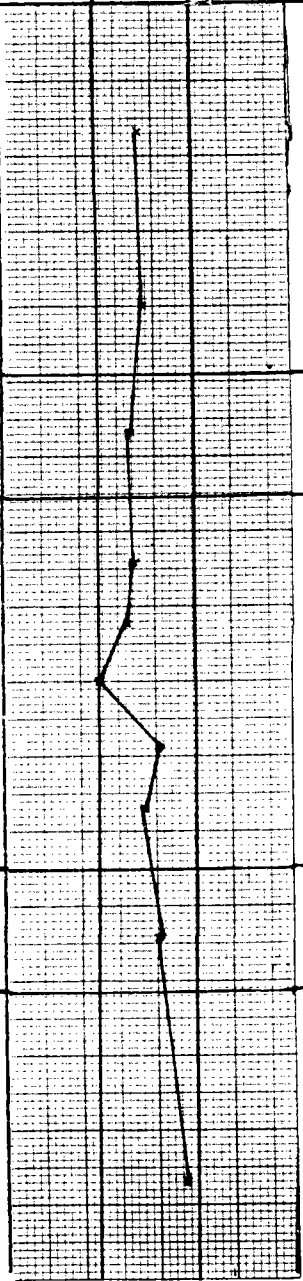
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.67	5.00
1. <u>ด้านนโยบาย</u>	2.76	0.91				
1) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน	3.04	1.16				
2) กำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการให้บริการ	2.85	1.12				
3) กำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการ	2.75	1.06				
4) ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา	2.71	1.18				
5) ร่วมเป็นกรรมการดำเนินงาน	2.43	1.08				

ตาราง 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.67	5.00
2. ด้านบุคลากร	2.72	1.04				
6) คัดเลือกเจ้าหน้าที่ในโครงการ	2.62	1.23				
7) กำหนดเงื่อนไขในการจ้างงานของเจ้าหน้าที่	2.49	1.18				
8) ควบคุมดูแลปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	2.58	1.24				
9) ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่	3.15	1.12				
10) ให้ความรู้และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของโครงการ	2.77	1.31				
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์	2.81	0.91				
11) บริจาควัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้สำหรับโครงการ	2.85	1.03				
12) ให้คำแนะนำในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ	2.74	1.08				
13) ให้คำแนะนำในการใช้และเก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์	2.71	1.08				

ตาราง 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.67	5.00
14) ให้ความคิดเห็นและคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดและตกแต่งสถานที่	2.87	1.07				
15) ควบคุมดูแลด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์	2.90	1.35				
4. <u>ด้านงบประมาณ</u>	2.73	0.88				
16) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ	2.78	1.10				
17) วางแผนด้านงบประมาณของโครงการ	2.63	1.12				
18) ดูแลด้านบัญชีและการใช้จ่าย	2.33	1.08				
19) ให้ความสนับสนุนในการจัดหางบประมาณ	3.00	1.02				
20) ช่วยจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในโครงการ	2.89	1.05				
5. <u>ด้านประชาสัมพันธ์</u>	3.06	0.88				
21) ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการฝึกฝนนักเรียนให้มีนิสัยและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร	3.54	1.12				

ตาราง 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.67	5.00
22) ร่วมมือในการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่	2.72	1.11				
23) ร่วมมือในการเผยแพร่เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง	2.94	1.12				
24) ร่วมมือในการจัดหาสื่อหรือเอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้	2.70	1.11				
25) ร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือตอบแบบสอบถาม	3.42	1.09				
6. <u>ด้านการจัดบริการ</u>	2.84	0.96				
26) เป็นอาสาสมัครในการให้บริการตามโอกาสที่เหมาะสม	2.44	1.00				
27) ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการ	3.17	1.14				
28) ร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดหาวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่ครูและเจ้าหน้าที่ในการจัดบริการ	2.80	1.13				
29) ให้คำแนะนำหรือสาธิตเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาหารและการจัดบริการ	2.79	1.22				

ตาราง 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.67	5.00
30) ร่วมมือและสนับสนุนให้ครูและเจ้าหน้าที่ ในการดำเนินงานในสถานประกอบการต่าง ๆ	3.01	1.20				
7. <u>ด้านประเมินผล</u>	3.24	0.85				
31) เข้าสังเกตและเยี่ยมชมการดำเนินงาน ของโครงการ	2.86	1.14				
32) สังเกตติดตามพฤติกรรมและนิสัยการ รับประทานอาหารของนักเรียน	3.64	1.13				
33) สนใจระดับรับฟังความคิดเห็นของ โครงการ	3.44	1.02				
34) ร่วมสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน ของโครงการ	2.92	1.09				
35) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและ ปรับปรุงดำเนินงานของโครงการ	3.33	1.09				
	2.88	.76				

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ดังแสดงในตาราง 4 สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นโดยส่วนรวม

ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 2.76 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

- 1) ด้านประเมินผล ($\bar{X} = 3.24$)
- 2) ด้านประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.06$)
- 3) ด้านการจัดบริการ ($\bar{X} = 2.84$)
- 4) ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.81$)
- 5) ด้านนโยบาย ($\bar{X} = 2.76$)
- 6) ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 2.73$)
- 7) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.72$)

2. ความคิดเห็นเป็นรายข้อ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X} = 2.33-3.67$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 32 สังกะสีติดตามพฤติกรรมและนิสัยการรับประทานอาหารของนักเรียนที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือข้อ 5 ร่วมเป็นกรรมการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43

เมื่อพิจารณาเรียงตามลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย จะได้ดังนี้

ก. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 มี 10 ข้อดังนี้

- 1) สังกะสีติดตามพฤติกรรมและนิสัยการรับประทานอาหารของนักเรียนที่บ้าน ($\bar{X}=3.64$)
- 2) ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการฝึกฝนนักเรียนให้มีนิสัยและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร ($\bar{X}=3.54$)
- 3) สนใจระดับรับฟังความคิดเห็นของโครงการ ($\bar{X}=3.44$)
- 4) ร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือตอบแบบสอบถาม ($\bar{X}=3.42$)

- 5) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ ($\bar{X}=3.33$)
- 6) ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการ ($\bar{X}=3.17$)
- 7) ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=3.15$)
- 8) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดหาอาหารกลางวันของโรงเรียน ($\bar{X}=3.04$)
- 9) ร่วมมือและสนับสนุนให้ครูและเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ($\bar{X}=3.01$)
- 10) ให้ความสนับสนุนในการจัดหางบประมาณ ($\bar{X}=3.00$)

ข. ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.75-2.99 มี 13 ข้อ ดังนี้

- 1) ร่วมมือในการเผยแพร่ เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง ($\bar{X}=2.92$)
- 2) ร่วมสรุปและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ ($\bar{X}=2.92$)
- 3) ควบคุมดูแลด้านความสะอาดและความมีระเบียบเรียบร้อย ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}=2.90$)
- 4) จัดหาแหล่งทุนเพื่อใช้ในโครงการ ($\bar{X}=2.89$)
- 5) ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดและตกแต่งสถานที่ ($\bar{X}=2.87$)
- 6) เข้าสังเกตและเยี่ยมชมการดำเนินงานของโครงการ ($\bar{X}=2.86$)
- 7) บริจาควัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับโครงการ ($\bar{X}=2.85$)
- 8) กำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการให้บริการ ($\bar{X}=2.85$)
- 9) ร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดหาวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่ครูและเจ้าหน้าที่ในการจัดบริการ ($\bar{X}=2.80$)
- 10) ให้คำแนะนำหรือสาธิตเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประกอบการและจัดบริการ ($\bar{X}=2.79$)
- 11) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=2.78$)
- 12) ให้ความรู้และมีกอบรมเจ้าหน้าที่ของโครงการ ($\bar{X}=2.77$)
- 13) กำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยทั่วไป ($\bar{X}=2.75$)

ค. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2.74 มี 12 ข้อ ดังนี้

- 1) ให้คำแนะนำในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ($\bar{X}=2.74$)
- 2) ร่วมมือในการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=2.72$)
- 3) ให้คำแนะนำในการใช้และเก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ ($\bar{X}=2.71$)
- 4) ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา ($\bar{X}=2.71$)
- 5) ร่วมมือในการจัดหาสื่อหรือเอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้ ($\bar{X}=2.70$)
- 6) วางแผนด้านงบประมาณของโครงการ ($\bar{X}=2.63$)
- 7) คัดเลือกเจ้าหน้าที่ในโครงการ ($\bar{X}=2.62$)
- 8) ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=2.58$)
- 9) กำหนดเงื่อนไขในการจ้างงานของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=2.49$)
- 10) เป็นอาสาสมัครในการให้บริการตามโอกาสที่เหมาะสม ($\bar{X}=2.44$)
- 11) ร่วมเป็นกรรมการดำเนินการ ($\bar{X}=2.43$)
- 12) ดูแลด้านบัญชีและการใช้จ่าย ($\bar{X}=2.33$)

ตอนที่ 3 : เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

ในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยเปรียบเทียบตามตัวแปรต้น ตามลำดับดังต่อไปนี้

- 3.1 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาเพศเป็นเกณฑ์
- 3.2 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาอายุเป็นเกณฑ์
- 3.3 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาเป็นเกณฑ์
- 3.4 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาอาชีพเป็นเกณฑ์

ในการเปรียบเทียบตามตัวแปรข้างต้นได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน และค่าเฉลี่ยรวม 7 ด้าน ด้วยการคำนวณค่าสถิติ t -test และ F -test แล้วแต่กรณี ผลการเปรียบเทียบมีดังต่อไปนี้

3.1 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาเพศเป็นเกณฑ์

จากจำนวนผู้ปกครองของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 240 คน แยกเป็นเพศชาย 78 คน และเพศหญิง 162 คน ทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้วย t -test แสดงผลในตาราง 5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t
1. <u>ด้านนโยบาย</u>				
ชาย	78	13.78	4.46	
หญิง	162	13.81	4.63	-.04
2. <u>ด้านบุคลากร</u>				
ชาย	78	13.44	5.05	
หญิง	162	13.71	5.34	-.32
3. <u>ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์</u>				
ชาย	78	14.04	4.37	
หญิง	162	14.12	4.65	-.13

ตาราง 5 (ต่อ)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t
4. ด้านงบประมาณ				
ชาย	78	13.78	4.61	
หญิง	162	13.58	4.34	-.33
5. ด้านประชาสัมพันธ์				
ชาย	78	14.46	4.19	
หญิง	162	15.73	4.43	-2.12*
6. ด้านการจัดบริการ				
ชาย	78	13.54	4.67	
หญิง	162	14.52	4.83	-1.49
7. ด้านการประเมินผล				
ชาย	78	15.31	4.43	
หญิง	162	16.62	4.13	-2.25*
รวมทุกด้าน				
ชาย	78	98.35	26.45	
หญิง	162	102.09	26.74	-1.02

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิง ดังตาราง 5 สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นโดยรวมทุกด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
2. ความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เพียง 2 ด้าน คือ ด้านประชาสัมพันธ์ ($t = 2.12$) และด้านประเมินผล ($t = 2.25$) ที่เหลืออีก 5 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย สามารถสรุปได้ว่า ผู้ปกครองเพศหญิง มีส่วนร่วมทั้งในด้านประชาสัมพันธ์ และด้านประเมินผล สูงกว่าผู้ปกครองเพศชาย

3.2 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาจากเป็นเกณฑ์

เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุออกเป็น 3 กลุ่ม จะได้ผู้ปกครองที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 12 คน อยู่ระหว่าง 35-50 ปี จำนวน 196 คน และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน การเปรียบเทียบความคิดเห็นทำการทดสอบด้วย F-test ในการเสนอผลได้แสดงใน 2 ตาราง คือ แสดงค่าพื้นฐานทางสถิติในตาราง 6 และทดสอบ F-test ในตาราง 7 ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ

ด้าน/กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านนโยบาย			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	3.07	.81
35 - 50 ปี	196	2.72	.93
51 ปีขึ้นไป	32	2.88	.81
2. ด้านบุคลากร			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	3.25	1.06
35 - 50 ปี	196	2.71	1.06
51 ปีขึ้นไป	32	2.64	.96
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	3.32	.92
35 - 50 ปี	196	2.78	.91
51 ปีขึ้นไป	32	2.87	.89

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.
4. ด้านงบประมาณ			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	2.93	.81
35 - 50 ปี	196	2.71	.89
51 ปีขึ้นไป	32	2.75	.86
5. ด้านประชาสัมพันธ์			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	3.33	.87
35 - 50 ปี	196	3.04	.87
51 ปีขึ้นไป	32	3.10	.90
6. ด้านการจัดบริการ			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	3.18	.70
35 - 50 ปี	196	2.83	.94
51 ปีขึ้นไป	32	2.77	1.09
7. ด้านประเมินผล			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	3.47	.69
35 - 50 ปี	196	3.22	.88
51 ปีขึ้นไป	32	3.23	.71

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.
<u>รวมทุกด้าน</u>			
ต่ำกว่า 35 ปี	12	3.22	.65
35 - 50 ปี	196	2.86	.76
51 ปีขึ้นไป	32	2.89	.76

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของ
ผู้ปกครอง เพื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
<u>1. ด้านนโยบาย</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	47.26	23.63	1.14
ภายในกลุ่ม	237	4933.14	20.81	
รวม	239	4980.40		

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
2. ด้านบุคลากร				
ระหว่างกลุ่ม	2	90.55	45.28	1.16
ภายในกลุ่ม	237	6471.94	27.31	
รวม	239	6562.50		
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์				
ระหว่างกลุ่ม	2	83.89	41.94	2.04
ภายในกลุ่ม	237	4862.09	20.52	
รวม	239	4945.98		
4. ด้านงบประมาณ				
ระหว่างกลุ่ม	2	14.09	7.05	.36
ภายในกลุ่ม	237	4662.80	19.67	
รวม	239	4980.40		
5. ด้านประชาสัมพันธ์				
ระหว่างกลุ่ม	2	25.21	12.60	.65
ภายในกลุ่ม	237	4567.09	19.27	
รวม	239	4592.30		

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
6. ด้านการจัดบริการ				
ระหว่างกลุ่ม	2	39.27	19.64	.85
ภายในกลุ่ม	237	5447.13	22.98	
รวม	239	5486.40		
7. ด้านประสิทธิผล				
ระหว่างกลุ่ม	2	16.49	8.24	.45
ภายในกลุ่ม	237	4328.70	18.26	
รวม	239	4345.18		
รวมทุกด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	2	1817.75	908.88	1.22
ภายในกลุ่ม	237	167935.24	708.59	
รวม	239	169753.00		

จากตาราง 6 และ 7 เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของผู้ปกครอง ที่ต่างกลุ่มอายุกัน ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในแต่ละด้าน และรวมทั้ง 7 ด้าน

3.3 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาเป็นเกณฑ์

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยแบ่งผู้ปกครองออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี 60 คน กลุ่มที่มีวุฒิปริญญาตรี 113 คน และกลุ่มที่มีวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรี 64 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ไม่ระบุระดับการศึกษา 3 คน ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นครั้งนี้ ได้คัดเลือกผู้ที่ไม่ระบุระดับการศึกษาจำนวน 3 คนออกไป จึงเหลือการเปรียบเทียบ 3 กลุ่ม และทำการทดสอบด้วย F-test ดังผลในตาราง 8 และตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน/ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านนโยบาย			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	2.64	.91
ปริญญาตรี	113	2.84	.89
สูงกว่าปริญญาตรี	64	2.71	.94
2. ด้านบุคลากร			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	2.80	1.13
ปริญญาตรี	113	2.79	1.04
สูงกว่าปริญญาตรี	64	2.48	.93
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	2.83	1.02
ปริญญาตรี	113	2.90	.82
สูงกว่าปริญญาตรี	64	2.63	.92

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.
4. ด้านงบประมาณ			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	2.71	.93
ปริญญาตรี	113	2.75	.84
สูงกว่าปริญญาตรี	64	2.68	.92
5. ด้านประชาสัมพันธ์			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	2.99	.96
ปริญญาตรี	113	3.08	.81
สูงกว่าปริญญาตรี	64	3.10	.92
6. ด้านการจัดบริการ			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	2.77	1.03
ปริญญาตรี	113	2.90	.90
สูงกว่าปริญญาตรี	64	2.80	1.00
7. ด้านประเมินผล			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	3.11	.91
ปริญญาตรี	113	3.32	.77
สูงกว่าปริญญาตรี	64	3.23	.93

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.
<u>รวมทุกด้าน</u>			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	60	2.84	.85
ปริญญาตรี	113	2.94	.71
สูงกว่าปริญญาตรี	64	2.80	.75

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของ
ผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
<u>1. ด้านนโยบาย</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	42.63	21.31	1.03
ภายในกลุ่ม	234	4851.07	20.73	
รวม	236	4893.70		
<u>2. ด้านบุคลากร</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	112.32	56.16	2.09
ภายในกลุ่ม	234	6276.27	26.82	
รวม	236	6388.59		

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
3. <u>ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	80.78	40.39	2.00
ภายในกลุ่ม	234	4728.14	20.21	
รวม	236	4808.92		
4. <u>ด้านงบประมาณ</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	5.94	2.97	.15
ภายในกลุ่ม	234	4611.64	19.71	
รวม	236	4617.58		
5. <u>ด้านประชาสัมพันธ์</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	10.60	5.30	.27
ภายในกลุ่ม	234	4555.38	19.47	
รวม	236	4565.98		
6. <u>ด้านการจัดการ</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	20.81	10.40	.47
ภายในกลุ่ม	234	5415.78	23.14	
รวม	236	5436.59		

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
7. ด้านประเมิณผล				
ระหว่างกลุ่ม	2	43.56	21.78	1.19
ภายในกลุ่ม	234	4276.12	18.27	
รวม	236	4319.68		
รวมทุกด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	2	1104.37	552.18	.78
ภายในกลุ่ม	234	166708.92	712.43	
รวม	236	167813.29		

จากตาราง 8 และ 9 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในแต่ละด้าน และรวมทั้ง 7 ด้าน

3.4 การเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาอาชีพเป็นเกณฑ์

เมื่อจำแนกผู้ปกครองออกตามกลุ่มอาชีพ ออกเป็น 4 กลุ่ม คือเจ้าของกิจการและผู้บริหารระดับสูง จำนวน 52 คน รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 93 คน ชุรกิจและค้าขาย จำนวน 45 คน และเป็นแม่บ้าน จำนวน 50 คน ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นด้วยการทดสอบ F-test ดังแสดงในตาราง 10 และ 11 ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ด้าน/กลุ่มอาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านนโยบาย			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	2.92	.83
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	2.67	.97
ชุรกิจ/ค้าขาย	45	2.71	.81
แม่บ้าน	50	2.80	.97
2. ด้านบุคลากร			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	2.72	.95
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	2.61	1.06
ชุรกิจ/ค้าขาย	45	2.81	1.05
แม่บ้าน	50	2.86	1.11
3. ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	2.89	.86
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	2.69	.98
ชุรกิจ/ค้าขาย	45	2.85	.73
แม่บ้าน	50	2.95	.96

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มอาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.
4. ด้านงบประมาณ			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	2.86	.89
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	2.67	.94
ธุรกิจ/ค้าขาย	45	2.83	.82
แม่บ้าน	50	2.61	.82
5. ด้านประชาสัมพันธ์			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	3.02	.86
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	2.99	.91
ธุรกิจ/ค้าขาย	45	3.20	.86
แม่บ้าน	50	3.12	.86
6. ด้านการจัดบริการ			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	2.89	1.02
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	2.78	.98
ธุรกิจ/ค้าขาย	45	2.87	.96
แม่บ้าน	50	2.88	.86
7. ด้านประเมินผล			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	3.14	1.02
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	3.25	.89
ธุรกิจ/ค้าขาย	45	3.29	.72
แม่บ้าน	50	3.37	.69

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มอาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.
<u>รวมทุกด้าน</u>			
เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง	52	2.92	.75
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	93	2.81	.79
ธุรกิจ/ค้าขาย	45	2.92	.73
แม่บ้าน	50	2.94	.76

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความเห็นของผู้ปกครอง ที่มีอาชีพต่างกัน

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
<u>1. ด้านนโยบาย</u>				
ระหว่างกลุ่ม	3	54.35	18.12	.87
ภายในกลุ่ม	236	4926.05	20.87	
รวม	239	4980.40		
<u>2. ด้านบุคลากร</u>				
ระหว่างกลุ่ม	3	59.48	19.83	.72
ภายในกลุ่ม	236	6503.01	27.56	
รวม	239	6562.50		

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
3. <u>ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์</u>				
ระหว่างกลุ่ม	3	67.60	22.54	1.09
ภายในกลุ่ม	236	4878.38	20.67	
รวม	239	4945.98		
4. <u>ด้านงบประมาณ</u>				
ระหว่างกลุ่ม	3	60.10	20.03	1.02
ภายในกลุ่ม	236	4616.80	19.56	
รวม	239	4676.90		
5. <u>ด้านประชาสัมพันธ์</u>				
ระหว่างกลุ่ม	3	39.16	13.05	.68
ภายในกลุ่ม	236	4553.14	19.29	
รวม	239	4592.30		
6. <u>ด้านการจัดการ</u>				
ระหว่างกลุ่ม	3	13.66	4.55	.20
ภายในกลุ่ม	236	5472.74	23.29	
รวม	239	5486.40		

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
7. ด้านประเมิณผล				
ระหว่างกลุ่ม	3	36.68	12.23	.6697
ภายในกลุ่ม	236	4308.50	18.26	
รวม	239	4345.18		
รวมทุกด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	3	998.41	322.80	.47
ภายในกลุ่ม	236	168754.59	715.06	
รวม	239	169753.00		

จากตาราง 10 และ 11 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และพิจารณาทุกด้าน ในเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

ตอนที่ 4 : ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งผู้ปกครองสามารถตอบความคิดเห็นได้โดยเสรี จากข้อมูลดังกล่าวสามารถจำแนกความคิดเห็นออกเป็น 2 เรื่อง คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ในการนำเสนอได้แยกเสนอเป็น 2 ตอนย่อย คือ

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม

4.2 ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน สามารถแยกได้เป็น 9 ประเด็น ดังเสนอในตาราง 12 ดังต่อไปนี้

ตาราง 12 ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
1	ผู้ปกครองไม่ค่อยจะมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน เนื่องจากไปประกอบอาชีพนอกบ้านไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม	40	19.51
2	ผู้ปกครองไม่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาหารกลางวันของบุตร	39	19.03
3	ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วม ในการจัดโครงการอาหารกลางวัน	37	18.05
4	ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน	27	13.17
5	สถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	16	7.80
6	มีนักเรียนบางคนไม่ค่อยรับประทานอาหารของโรงเรียน	15	7.32

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
7	ภาชนะ เช่น ถาด ช้อน ฯลฯ ไม่ค่อยสะอาด	12	5.85
8	บริเวณโรงอาหารไม่สะอาด	10	4.88
9	มีนักเรียนบางคนไม่ปฏิบัติตามกฎ เช่น การเข้าแถวตามลำดับ การเก็บถาดอาหาร เป็นต้น	9	4.39
	รวม	205	100.00

จากตาราง 12 ซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน มี 9 ประเด็น และสามารถแยกเป็น 2 กลุ่มปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีเสนอ 4 ข้อ คือ ผู้ปกครองไม่ค่อยจะมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันเนื่องจากไปประกอบอาชีพนอกบ้านไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม ความถี่ 40 ผู้ปกครองไม่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาหารกลางวันของบุตรเลข ความถี่ 39 ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน ความถี่ 37 และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ความถี่ 27

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการอาหารกลางวัน มี 5 ข้อ คือ สถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ความถี่ 16 มีนักเรียนบางคนไม่ค่อยทานอาหารของโรงเรียน ความถี่ 15 ภาชนะ เช่น ถาด ช้อน ฯลฯ ไม่ค่อยสะอาด ความถี่ 12 บริเวณโรงอาหารไม่สะอาด ความถี่ 10 มีนักเรียนบางคนไม่ปฏิบัติตามกฎ เช่น การเข้าแถวตามลำดับ การเก็บถาดอาหาร ความถี่ 9

4.2 ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน แยกได้

9 ประเด็น ดังแสดงในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรให้ผู้ปกครองมาสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน	40	18.69
2	ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดโครงการอาหารกลางวัน	38	17.76
3	ควรให้โรงเรียนเห็นความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน	30	14.02
4	ควรมีเอกสารเผยแพร่ให้ผู้ปกครองได้รับทราบรายละเอียดในการจัดรายการอาหาร	27	12.62
5	ควรมีการปรึกษาหารือในการจัดสถานที่ให้เพียงพอ โดยเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ	22	10.28
6	ควรจัดระบบโรงเรียนให้มีเส้นทางเข้ารับอาหาร การนั่งรับประทาน และนำถาดไปเก็บ เพื่อนำไปล้างทำความสะอาดได้สะดวก	20	9.35
7	ควรมีการปรับปรุงเรื่องความสะอาดของอาหารภาชนะที่ใช้ และบริเวณโรงอาหาร	15	7.00
8	ควรทำรายการอาหารประจำวันในรอบ 1 เดือนล่วงหน้า ให้กรรมการและผู้ปกครองเห็นชอบ	12	5.61

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
9	ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เมื่อโอกาสอำนวยเป็นครั้งคราว	10	4.67
	รวม	214	100.00

ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในตาราง 13 สามารถแยกเป็น 2 กลุ่ม ความถี่ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ควรให้ผู้ปกครองมาสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ความถี่ 40 ควรให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจในการ จัดโครงการอาหารกลางวัน ความถี่ 38 ควรให้โรงเรียนเห็นความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน ความถี่ 30 ควรมีเอกสารเผยแพร่ให้ผู้ปกครองได้รับทราบรายละเอียดในการจัดโครงการอาหาร ความถี่ 27 ควรมีการปรึกษาหารือในการจัดสถานที่ให้เพียงพอ โดยเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ความถี่ 22 และผู้ปกครองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เมื่อโอกาสอำนวยเป็นครั้งคราว ความถี่ 10

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ควรจัดระบบโรงเรียนให้มีเส้นทางเข้ารับอาหาร การนั่งรับประทาน และนำถาดไปเก็บ เพื่อนำไปล้างทำความสะอาดได้สะดวก ความถี่ 20 ควรมีการปรับปรุงเรื่องความสะอาดของอาหารภาชนะที่ใช้ และบริเวณโรงอาหาร ความถี่ 15 ควรทำรายการอาหารประจำวันในรอบ 1 เทอมล่วงหน้า ให้กรรมการและผู้ปกครองเห็นชอบ ความถี่ 12

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ปัญหาสำหรับงานวิจัยนี้ เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของนักเรียนในวัยมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากรของประเทศ

ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้เห็นความจำเป็นดังกล่าว จึงได้จัดบริการอาหารกลางวันให้แก่นักเรียน ติดต่อกันมานานกว่า 20 ปี การดำเนินงานในโครงการดังกล่าวให้ได้ผลดี จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นอย่างดี

ปัญหาที่ทำการศึกษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองมาใช้ประกอบเป็นแนวทางปรับปรุงการจัดบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ 3 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพการงาน
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ให้ประโยชน์แก่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยตรง ในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการพิจารณาปรับปรุงโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
2. ข้อมูลจากการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้ปกครองและครู ในการให้การศึกษอบรมนักเรียนในด้านต่าง ๆ ไปสู่วัตถุประสงค์ตามแบบแผนการศึกษา และนโยบายของรัฐบาล

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยศึกษาเฉพาะระดับมัธยมในการศึกษา 2538 มีนักเรียนจำนวน 1522 คน แยกเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 834 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 688 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ที่รับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 316 คน จาก 35 ห้องเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านนโยบาย บุคลากร สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ประชาสัมพันธ์ การจัดบริการ และประเมินผล

3. ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งจำแนกออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านนโยบาย บุคลากร สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ประชาสัมพันธ์ การจัดบริการ และประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่องคะแนน เรียงลำดับจากการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดไปมากที่สุด โดยแบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 7 ด้าน ตามขอบเขตด้านเนื้อหา แต่ละด้านมีคำถาม 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือกับครูประจำชั้น ขอความอนุเคราะห์ฝากแบบสอบถามไปกับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ปกครองตอบ ให้นักเรียนนำแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนที่ครูประจำชั้น แล้วผู้วิจัยนัดหมายขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายหลัง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามถึงผู้ปกครอง จำนวนทั้งสิ้น 316 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 240 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.95 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงเป็นความถี่ แล้วคำนวณค่าร้อยละ
2. ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าความถี่ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคำถามเป็นรายชื่อ รายด้านและเฉลี่ยทุกด้าน
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองตามตัวแปรอิสระ ด้วยการทดสอบ t-test และ F-test
4. ความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ตามเนื้อหา และคำนวณค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1.1 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมโดยรวมทั้ง 7 ด้าน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.76$)

1.2 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ด้านประเมินผล ($\bar{X}=3.34$), ด้านประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=3.06$), ด้านการจัดบริการ ($\bar{X}=2.84$), ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X}=2.81$), ด้านนโยบาย ($\bar{X}=2.76$), ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=2.73$) และด้านบุคลากร ($\bar{X}=2.72$)

1.3 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นรายข้อ พบว่า ทั้ง 35 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.33-3.67$)

ข้อที่มีค่าเฉลี่ย 10 อันดับแรก คือ

- 1) สังเกตติดตามพฤติกรรมและนิสัยการรับประทานอาหารของนักเรียนที่บ้าน ($\bar{X}=3.64$)
- 2) ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการฝึกฝนนักเรียนให้มีนิสัย และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร ($\bar{X}=3.54$)
- 3) สนใจสัปดาห์ฟังความเคลื่อนไหวของโครงการ ($\bar{X}=3.44$)
- 4) ร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือตอบแบบสอบถาม ($\bar{X}=3.42$)
- 5) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไข้ปัญหาและปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ ($\bar{X}=3.33$)
- 6) ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการ ($\bar{X}=3.17$)
- 7) ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=3.15$)
- 8) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน ($\bar{X}=3.04$)
- 9) ร่วมมือและสนับสนุนให้ครูและเจ้าหน้าที่ไปดูงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ($\bar{X}=3.01$)
- 10) ให้ความสนับสนุนในการจัดหางบประมาณ ($\bar{X}=3.00$)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

2.1 เมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาเพศเป็นเกณฑ์ พบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงมีส่วนร่วมด้านประชาสัมพันธ์ และด้านประเมินผล สูงกว่าผู้ปกครองเพศชาย ส่วนที่เหลืออีก 5 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญสถิติ

2.2 เมื่อเปรียบเทียบโดยพิจารณาตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง ไม่พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองให้ความเห็นดังนี้

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองไม่ค่อยจะมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน เนื่องจากไปประกอบอาชีพนอกบ้านไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรม, ผู้ปกครองไม่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาหารกลางวันของบุตรเคย, ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการอาหารกลางวันตามทัศนะของผู้ปกครอง ได้แก่ สถานที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน, มีนักเรียนบางคนไม่ค่อยทานอาหารของโรงเรียน, ภาชนะ เช่น ถาด ช้อน ฯลฯ ไม่ค่อยสะอาด, บริเวณโรงอาหารไม่สะอาด และมีนักเรียนบางคนไม่ปฏิบัติตามกฎ เช่น การเข้าแถวตามลำดับ การเก็บถาดอาหาร

4. ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน มีดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ควรให้ผู้ปกครองมาสนใจและให้ความร่วมมือในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน, ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดโครงการอาหารกลางวัน, ควรให้โรงเรียนเห็นความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน, ควรมีเอกสารเผยแพร่ให้ผู้ปกครองได้ทราบรายละเอียดในการจัดรายการอาหารกลางวัน, ควรมีการปรึกษาหารือในการจัดสถานที่ให้เพียงพอโดยเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เมื่อโอกาสอำนวยเป็นครั้งคราว

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ ควรจัดระบบโรงเรียนให้มีเส้นทางในการเข้ารับอาหาร การนั่งรับประทาน และนำพาไปเก็บ เพื่อนำไปล้างทำความสะอาดได้สะดวก, ควรมีการปรับปรุงเรื่องความสะดวกของอาหารภาชนะที่ใช้ และบริเวณโรงอาหาร และควรทำรายการอาหารประจำวันในรอบ 1 เทอมล่วงหน้าให้กรรมการ และผู้ปกครองเห็นชอบ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษพบว่า ผู้ปกครองเพศชายและผู้ปกครองเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ได้ขยายตัวมากขึ้น เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอนามัยเป็นอย่างดี สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ การปรับปรุง แก้ไขปัญหาโภชนาการอยู่เป็นประจำ จากการรณรงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นสอดคล้องในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถยกระดับภาวะสุขภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ตนให้การอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่น

ในเรื่องนี้ จุรี วิจิตรวาทการ และปรีดียาทร เทวกุล (2527 : 9) ได้กล่าวว่า ภาวะการเลี้ยงดูลูกนั้นควรเป็นของทั้งพ่อและแม่ โดยทั้งคู่ควรมีนโยบายร่วม เพื่อให้การเลี้ยงดูง่ายขึ้นด้วย บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกควรเป็นบทบาทที่พ่อแม่ต้องเสริมซึ่งกันและกัน เพราะพ่อแม่มีความสำคัญต่อลูกเท่า ๆ กัน สอดคล้องกับการศึกษาของบุญเรือน ประกอบแสง (2528 : 93-94) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเองในการอบรมเลี้ยงดู เด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิงมีบทบาทร่วมกัน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีทั้งการให้อาหาร ดูแลความเป็นอยู่ การให้ความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น ตลอดจนให้การศึกษ การที่พ่อแม่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและอบรมเลี้ยงดูลูกจะช่วยให้พัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ของลูกสมบูรณ์ขึ้น

ส่วนเรื่องความแตกต่างทางระดับอายุไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 สอดคล้องกับการศึกษาของประสพ ยุทธเมธางกุล (2530 : 49) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่เด็กนักเรียน ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับอายุต่างกันมีการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองทุกกลุ่มที่มีอายุต่างกัน มีความตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพของบุตรหลานและเด็กในปกครอง นอกจากนี้ ความรักความผูกพันในบุตรหลานของตนยังเป็นที่รักตามธรรมชาติของมนุษย์ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ประเพณี การยอมรับของสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลที่มีระดับอายุต่างกันมีทัศนคติ การปฏิบัติและความคิดเห็นที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนไปในทิศทางเดียวกัน คือการให้ความสนใจและไม่หาสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาแก่บุตรหลานของตน การเผยแพร่จากสื่อมวลชนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือจากโรงเรียน ก็มีส่วนทำให้ผู้ปกครองเข้าใจและเห็นประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวันอย่างทั่วถึงในทุกกลุ่มอายุได้

ในส่วนองระดับการศึกษาต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของการจัดโครงการอาหารกลางวันนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันบุคคลมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องโภชนาการจากสื่อต่าง ๆ ได้มากมาย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งการเผยแพร่จากบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พัฒนาการ ครู อาสาสมัครสาธารณสุข เป็นต้น ทำให้ประชาชนมีความเสมอภาคในการที่จะได้รับความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สุขภาพของตนเองและครอบครัว และยังสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นด้วย นอกจากความรู้ความ

เข้าใจจะสามารถถ่ายทอดจากบุคคลสู่บุคคลได้แล้ว ความคิดเห็น ทักษะคิดและบุคลิกภาพบางอย่างก็สามารถถ่ายทอดให้กันและกันได้ ดังที่ เลวิน (เบญเลิศ เสนีวงศ์ ๓ อยุธยา 2527 : 47-48 ; อ้างอิงมาจาก Lewin. 1983 : 35) กล่าวว่า นอกจากนิสัยการรับประทานอาหารของพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อลูกแล้ว ปฏิกริยาของพ่อแม่ที่ต่ออาหารก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างนิสัยการรับประทานอาหารของเด็กมากเช่นกัน จะเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจจะนำไปสู่ทัศนคติและความคิดเห็นที่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ ดังนั้นวิธีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้ความร่วมมือจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และสามารถเป็นตัวอย่าง หรือถ่ายทอด ความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติให้แก่บุตรหลานได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณทิรา ชุนวงศ์ (2529 : 65) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน รัฐบาลกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ ไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการสร้างนิสัยและปลูกฝัง บริโภคนิสัยให้แก่เด็ก และถึงแม้ผู้ปกครองจะมีระดับการศึกษาที่ต่างกันก็สามารถเข้าใจและมองเห็น ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน

ส่วนผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของการจัด โครงการอาหารกลางวันนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ปกครองปัจจุบันส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านโภชนาการดี เนื่องจากเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้พัฒนาและเจริญ ขึ้นมาก ข่าวสารข้อมูลที่ได้รับกันทุกสาขาอาชีพ ความคิดเห็นจึงไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้ปกครองที่ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นอาชีพที่สังคมยกย่องมักจะมีแนวทางการ ปฏิบัติในการดำรงชีวิตดีกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม ค้าขาย และแม่บ้าน ที่ทำงาน อยู่กับบ้าน จากการที่สังคมให้การยกย่องนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่บุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง ที่ดีของสังคม และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมากกว่า สุโท เจริญสุข (พวงทอง ป้องภักย์. 2528 : 86; อ้างอิงมาจากสุโท เจริญสุข. 2520 : 40-41) กล่าวว่า องค์ ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความเชื่อ เจตคติ และศีลธรรมจรรยาอ่อนเป็นไปตามอาชีพของคน สังเกตง่าย ๆ คือแนวคิดและการกระทำของคนหาเข้ากันค่ากับคนที่อาชีพที่สังคมยกย่องจะเห็นว่า แตกต่างกัน ประสพ ยุกเมฆางกูร (2530 : 48) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังพฤติกรรม สุขภาพให้แก่เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีบทบาทใน การปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่เด็กเรียนแตกต่างกัน และการศึกษาของ ผาสวรรณ สนิทวงศ์ ๓ อยุธยา และคนอื่น ๆ (2523 : 49-51) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพ

ของนักเรียนมัธยมศึกษา มหาวิทยาดัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และโรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง พบว่า อาชีพของบิดามารดามีอิทธิพลต่อความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมสุขภาพของตนเอง และผู้อื่นได้ จากผลการวิจัยเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าอาชีพของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อโครงการอาหารกลางวันแตกต่างกัน จากแบบสอบถามนี้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ได้รับจากผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันไม่แตกต่างกัน

2. สรุปผลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่มีต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดโครงการอาหารกลางวันเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง ดังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 15) ได้ระบุว่า เพื่อให้การจัดโครงการอาหารกลางวันได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โรงเรียนควรจะต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เพื่อปฏิบัติตามนโยบายจุดมุ่งหมาย ควบคุมดูแลให้ข้อเสนอแนะรวมทั้งให้การสนับสนุนความช่วยเหลือเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่สาธารณสุขได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานเป็นไปตามหลักการที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ วรากร วราธิ์สวัสดิ์ (2526 : 42) พบว่า โรงเรียนมีคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันร้อยละ 89.39 โดยคณะกรรมการจะจัดทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น จัดทำบัญชีรับ-จ่าย และสอดคล้องกับการศึกษาของเพ็ญศรี ลักษณะงาม (2527 : 95) พบว่า โรงเรียนมีคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวันเป็นผู้จัดทำบัญชีรับ-จ่าย ถึงร้อยละ 74.53 ซึ่งการใช้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกับประกอบอาหารได้ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ หรือเร่งระดมสรรพกำลังทุกด้านเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องและเพื่อร่วมมือกันจะนำไปสู่ผลสำเร็จในโครงการนี้วิธีการและรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและผู้ให้การสนับสนุนโครงการนี้คือ การเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการการศึกษา การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู การเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดี และทำให้ทุกคนมองเห็นประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวันได้อย่างถูกต้องและดีขึ้น

2.2 ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียน โดยผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจ นโยบาย เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน จึงสามารถมอบหมายหน้าที่ให้หัวหน้าโครงการอาหารกลางวันทำตามวัตถุประสงค์ นักเรียนรับประทานอาหารถูกหลักโภชนาการ ร่างกายสมบูรณ์ อดภาวะ

โภชนาการเด็กวัยเรียนได้ ส่งผลต่อการเรียนทำให้มีประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2522 : 316-317) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่พัฒนาดนได้อย่างเหมาะสมจะเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน และรู้จักปรับปรุงงานอยู่เสมอ ย่อมเป็นที่พอใจแก่ครู อาจารย์ สำหรับ ประสงค์ จินดาวงษ์ (2531 : 94) มีความคิดเห็นด้านบุคลากรโครงการอาหารกลางวันว่า การจัดอาหารกลางวันให้โรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดอาหารให้นักเรียนคือ อาหารกลางวันที่โรงเรียน 1 มื้อ เพื่อบรรเทาความหิวโหยเพื่อส่งเสริมสุขภาพ และภาวะโภชนาการที่ดีแก่นักเรียน โดยจัดอาหารที่ดีมีคุณค่าทางโภชนาการ สะอาดถูกหลักสุขาภิบาลอย่างเพียงพอ ผู้ปกครองอาจจะมามีส่วนในการให้คำแนะนำ ให้ความรู้ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ช่วยให้ทุกคนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ จะช่วยทำให้บุคลากรมีความรู้ด้านการจัดโครงการอาหารกลางวัน ปัญหาด้านการขาดแคลนครูที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินงานการก็จะไม่เกิด

2.3 ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากโรงเรียนตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ต่อมาจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น แต่พื้นที่ของโรงเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียน เนื่องจากพื้นที่มีจำกัด จึงทำให้พื้นที่โรงอาหารไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์ (2521 : 133) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่องนี้ พบว่าในด้านอาคารสถานที่มีปัญหา โดยเฉพาะโต๊ะเก้าอี้ที่ให้ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหารไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องจัดให้นักเรียนมีเวลาพักกลางวันไม่ตรงกัน หรือใช้สถานที่และอุปกรณ์ที่มีอยู่ในโรงเรียน เช่น ใต้ถุนอาคารเรียน ห้องเรียน ระเบียงอาคาร เพื่อแก้ปัญหาการขาดโรงอาหาร

2.4 ด้านงบประมาณ พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องด้วยการใช้จ่ายงบประมาณนั้นเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่สามารถจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เงินอีกส่วนหนึ่งนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวัน โดยโรงเรียนควรจำหน่ายอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการไม่หวังผลกำไร ผู้ปกครองอาจมีส่วนช่วยสนับสนุนในทางอื่น เช่น ให้ค่าปรึกษาเรื่องจัดสรรงบประมาณ แนะนำเครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความคล่องตัวมากสามารถทำได้หลายรูปแบบ เป็นการลดภาระครูอาจารย์ในกิจกรรมนี้ ดังจากการศึกษาของวรารว วราธิ์สวดี พบว่าโรงเรียนส่วนมากได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองปานกลาง และสายใจ เจียมสุวรรณ (2537 : 27) พบว่าผู้ปกครองให้ความร่วมมือและความคิดเห็นต่อโครงการอาหารกลางวันในระดับดี

2.5 ด้านประชาสัมพันธ์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีแนวคิดในการมีส่วนร่วมด้านนี้ ซึ่งดาวเรือง รัตน์ (2518 : 86) เสนอแนะว่า การจัดอาหารกลางวันดำเนินไปด้วยดี โรงเรียนควรจัดประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การร่วมมือกับชุมชน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ทั้งในด้านการบริจาคเงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการประกอบอาหาร ทั้งนี้เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนดำเนินการไปด้วยดี และยังเป็นการให้ความรู้ด้านโภชนาการกับชุมชนอีกด้วย สดใจ จรุงจิตต์ (2520 : 15) พบว่า ปัญหาการจัดโครงการอาหารกลางวันที่สำคัญประการหนึ่งคือ ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความร่วมมือ เพราะไม่เห็นประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวัน ดังนั้น โรงเรียนควรมีการจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจหลักการและนโยบายของการจัดโครงการอาหารกลางวันจะได้มีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งผู้ปกครองต้องประกอบอาชีพต่าง ๆ อาทิเช่น รับราชการ รับจ้าง ฯลฯ ไม่มีเวลา แรงงาน ที่จะช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารจึงควรใช้การประชาสัมพันธ์ที่จะได้นำซึ่งความร่วมมือกับชุมชนนำมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

2.6 ด้านการจัดบริการ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากเป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัญชลี โกพลรัตน์ (2536 : 79) กล่าวว่า รูปแบบการจัดอาหารกลางวันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ซึ่งปัจจัยด้านนี้ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ การจัดอาหารกลางวันดีเด่นโดยผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณารูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพของขนาดแต่ละโรงเรียน การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันนั้นจัดทำโดยมีครู หัวหน้าโครงการ เป็นผู้รับผิดชอบ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 25) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบอาหารชุด เป็นรูปแบบอาหารกลางวันที่มีสูตรที่สละทั้งปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วย ข้าว กับข้าว และขนมหรือผลไม้ ซึ่งรูปแบบนี้โรงเรียนขนาดใหญ่สามารถดำเนินการอาหารกลางวันได้ดีกว่าทุกรูปแบบ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ก็ดำเนินการโครงการอาหารกลางวันแบบผสมโดยมีทั้งอาหารจานเดียว และอาหารชุด การที่จะนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันนั้น ควรเริ่มจากนักเรียนก่อน โดยนักเรียนควรจะมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นกลุ่ม ๆ มีการแบ่งหน้าที่ที่หมุนเวียนกันทำงานโครงการอาหารกลางวัน นักเรียนได้ฝึกทำงานทุกอย่างเพื่อจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และยังนำความรู้ไปเผยแพร่ให้ผู้ปกครองทราบและปฏิบัติตามเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของนักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง สอดคล้องกับกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพคือวิชาชีพงานบ้าน

2.7 ด้านประเมินผล ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีแนวคิดในการมีส่วนร่วมในด้านนี้ อาจเป็นเพราะว่าด้านการประเมินผลโครงการอาหารกลางวัน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการบริหารโครงการอาหารกลางวัน เพื่อทราบผลการปฏิบัติงานช่วยเหลือสนับสนุน แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น สำหรับหลักในการประเมินนั้น ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2529 : 86) กล่าวว่า ควรพิจารณาความอิสระในการทำงาน ผลงาน ปริมาณงานและความรับผิดชอบความร่วมมือในการทำงาน การให้ความร่วมมือกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ตลอดจนการประเมินความประพฤติส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนจัดดำเนินการดีอยู่แล้ว ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น เมื่อโอกาสอำนวยเป็นครั้งคราว เช่น วันพบผู้ปกครอง แต่ผู้นำไปพิจารณาตัดสินใจ ดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรเป็นบุคลากรของโรงเรียน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

1.2 ควรทำรายการอาหารประจำวันในรอบเดือนล่วงหน้า ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมของโครงการอาหารกลางวันของนักเรียน

1.3 ควรเปิดโอกาสให้อาสาสมัคร ผู้ปกครองเข้ามาช่วยพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน

1.4 โรงเรียนควรรับสมัคร โภชนากร (ปริญญาตรีขึ้นไป) 1 คน ไว้ประจำโรงเรียน เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาหาร ที่โรงเรียนจัดมื้อกลางวันและอาหารว่างที่ขายในโรงเรียน

1.5 ควรเชิญผู้ปกครอง วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านโภชนาการมาให้ความรู้ แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคนงาน ให้ทุกคนเข้าใจสอดคล้องในแนวทางเดียวกัน การดำเนินงานจะได้ผลดี

1.6 โรงเรียนควรปรับปรุงสถานที่รับประทานอาหารให้มีบริเวณเพียงพอ โดยอาจจะใช้วิธีการเหลื่อมเวลา หรือขยายสถานที่ให้กว้างกว่าเดิม

✓ 1.7 ผู้ปกครองไม่ค่อยมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน เนื่องจากไม่ได้ รับข่าวสาร หรือความเคลื่อนไหวของทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสเห็นการจัด การปรุง และการบริการอาหารแก่นักเรียน รวมทั้งได้มี โอกาสเยี่ยมชมสถานที่และเห็นวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ปรุงอาหาร จึงจะสามารถออกความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ ได้ นอกจากให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้ปกครองยังยินดีให้ความร่วมมือในแต่ละด้าน ตามแต่กำลังความสามารถ อีกด้วย

1.8 งบประมาณต่อปีโรงเรียนควรใช้อย่างเต็มที่ เพื่อสุขภาพของนักเรียนและคณาจารย์ทุกคน โดยผู้ปกครองอาจมีส่วนร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางอย่าง เช่น ปัจจุบันสมาคมผู้ปกครองและครูสนับสนุนเรื่องนมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.9 ด้านการบริการนั้นผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรจัดระเบียบการเข้าเรียนและเก็บค่าให้รวดเร็ว ไม่ติดขัด ซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักความเป็นระเบียบวินัย และจะทำให้เด็กเรียนมีเวลาเหลือจากการรับประทานอาหารเช้า

1.10 น้ำดื่มที่น้ำให้เด็กในปัจจุบัน มักไม่เป็นที่นิยม เพราะไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร ควรหาทางปรับปรุง รณรงค์ให้ดื่มน้ำที่โรงเรียนจัดให้ เพราะนักเรียนต้องเสียเงินซื้อน้ำดื่มโดยไม่จำเป็น

1.11 ควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะรายการอาหารและการพัฒนาทางด้านโภชนาการ รวมทั้งฟังความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันที่ผ่านมาที่มีข้อดีและข้อบกพร่องอะไรบ้าง และจะให้ปรับปรุงอย่างไร

✓ 1.12 ควรให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นโดยการตอบแบบสอบถาม โดยทางโรงเรียนต้องแจ้งข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นครั้งคราว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาในกลุ่มประชากรกลุ่มอื่นอีก เช่น กลุ่มผู้ปกครองในโรงเรียนสาธิตเขตกรุงเทพมหานคร หรือสาธิตในสังกัดอื่น เพราะการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เท่านั้น

2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.3 การศึกษากับผู้ปกครอง ควรได้มีการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองโดยตรง เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้ปกครองเป็นผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต โดยการทำงานเป็นคณะของผู้วิจัยเพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการ

2.4 ควรเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย และครูในโรงเรียนให้มีความร่วมมือเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองในต้นระยะปีการศึกษา คือวันที่ประชุมผู้ปกครอง

มกราคม ๒๕๖๓

บรรณานุกรม

- การพัฒนาชุมชน, กรม กระทรวงมหาดไทย. รายงานการวิจัยโครงการสาธิต ตำบลบัวมุง อำเภอสาธิต จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2519.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2527.
- _____. คู่มือบริหารโครงการอาหารกลางวัน. กรุงเทพฯ : ชานพิมพ์, 2530.
- จรี วิจิตรวาทการ และปรีดิยาธร เทวกุล ม.ร.ว. "สร้างคุณภาพชีวิตลูกบึงเกิดเกล้า," ไทยรัฐ. 9 ; 24 กรกฎาคม 2527.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. "การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชน," การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2527.
- ฉวีวรรณ กิรติกร และคนอื่น ๆ. การศึกษาภาวะโภชนาการ ความรู้ และค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527.
- เฉลิมศักดิ์ สุภามล. การศึกษาการจัดอาหารกลางวันที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513. อัดสำเนา.
- ชด ไกรดิษฐ์. "ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง," ประชากรศึกษา. 27 (4) : 10-14 ; พฤศจิกายน 2518.
- ชวลิต รัตนกุล. "การจัดเลี้ยงอาหารกลางวันในโรงเรียน," สุขศึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุเทพการพิมพ์, 2521
- _____. การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- ชัยรัตน์ พุทธชาลี. "ความคาดหวังของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน," มิตรครู. 27 (19) : 19 ; ตุลาคม 2528.
- เชื้อ สาริमान. "บทบาทของผู้ปกครอง," ประชาศึกษา. 79(4) : 21 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2524.
- ณรงค์ ชีรไวยยะ. "โรงเรียนกับการประชาสัมพันธ์," ประชาศึกษา. 35(1) : 23-24 ; ตุลาคม 2527.

ดาวเรือง รัตน์. งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง

ศึกษาธิการ ในภาคกลาง. ปริญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

ทวีธรรม ชนาคม. "โครงการอาหารกลางวัน ปี 2500," คหเศรษฐศาสตร์. 176 (2) ธันวาคม 2520.

———. ปัญหาโภชนาการกับอาหารกลางวัน. ปริญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

ไฉนตร์ จงวุฒิเวช. "แนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน",
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2527.

นิตยา วีรพงศ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความร่วมมือของประชาชนในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก
จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2525. อัดสำเนา.

บุญเชื้อน ประกอบแสง. บทบาทของผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเอง ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัย
เรียน ในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528. อัดสำเนา.

บุญเลิศ เสนิงค์ ๗ อยู่ธงษา การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1.
ปริญานินพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2527. อัดสำเนา.

บุญเหลือ พลทอง. "การเชิญผู้ปกครองมาร่วมปรึกษาหารือ," วารสารการศึกษา กทม. 11(3) :
3; ธันวาคม 2529.

ประไพรัตน์ โนราภณ "สมาคมผู้ปกครองและครู," วารสารแนะแนว. 6(20) : 46; มกราคม -
มีนาคม 2515.

ประสพ ยุทธเมธางกูร. บทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้แก่เด็กนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นในจังหวัดขอนแก่น. ปริญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ประยงค์ จินดาวงศ์. เอกสารการสอนชุดวิชาโภชนาการกับชีวิตมนุษย์ หน่วยที่ 2-5. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

———. คู่มือการนิเทศและติดตามผลการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา.
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ,
2531.

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2523.

- ผาสวรรณ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคนอื่น ๆ. การเปรียบเทียบความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรและโรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง. ภาควิชาพยาบาล สาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2523. อัดสำเนา.
- พวงทอง ป้องภัย. การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อด้านการดูแลสุขภาพเด็กวัยก่อนเรียน ของมารดาไทยพุทธและไทยมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี. ปรัญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. "การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองของนักเรียนและครู" รามคำแหง. 9 (ฉบับศึกษาศาสตร์ เล่ม 2) : 60 ; 2527.
- พัฒน บุษรัตนพันธ์. การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
- เพ็ญศรี ลักษณะงาม. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนในเขตการศึกษา 9. ปรัญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. "การเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน," เอกสารประกอบการบรรยายในการอบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป้า. 2530. อัดสำเนา.
- มณฑิรา ชุนวหงษ์. พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- มณี ปานเจริญ. การจัดการอาหารกลางวันในโรงเรียน. เอกสารประกอบการศึกษาวิชา School Food SERVICE ค.บ.คหกรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนดุสิต. อัดสำเนา.
- วรากร วราอัสวปดี และคนอื่น ๆ. การติดตามผลโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2520-2522. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2526.
- วิไลนา ประทุมสินธุ์. การจัดบริการอาหารในสถานศึกษา. เอกสารประกอบการสอนแผนกคหกรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515.
- สมพงษ์ พัดปุย. "การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชน," ข่าวสารการวิจัย. 7(3) : 20 ; กุมภาพันธ์, มีนาคม 2527.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สมหวัง ดงนิพนธ์. การพัฒนาชุมชนในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ศึกษาเฉพาะกรณีความร่วมมือระหว่างราษฎร และรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.

สวณิต อ่องรุ่งเรือง และสุภา จันทรพิทักษ์. "ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติทางด้านโภชนาการของครูระดับประถมศึกษาในโรงเรียนชนบท จังหวัดยะลา," โภชนาการสาร. 19 (4) : 200 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2528.

สายหยุด ชมานนท์ และคนอื่น ๆ. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2521.

สายใจ เจียมสุวรรณ. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติทางด้านอนามัยของชาวชนบทในประเทศไทยในเขตประมง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อัดสำเนา.

สุดใจ จรุงจิตต์. การศึกษารูปสรรคที่โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถจัดบริการอาหารสมบูรณ์แบบ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520. อัดสำเนา.

✓ อคิน ระพีพัฒน์. "มนุษย์ศึกษาสังคมกับการพัฒนาชนบท," วารสารสังคมศาสตร์. 19 : 38; มีนาคม 2525.

อารยา วัฒนกิจ. ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กในเขตอำเภอเมืองคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

อุดมศิลป์ ศรีสมบูรณ์. ปัญหาการจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.

อัญชลี โทณรัตน์. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1. ปริญญาโท. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

Akhtar, Ali. "Integrated Rural Development," Philioine of Public Administration. 21(1) ; (January 1977).

Hay, D.C. Social Participation of Individuals in Four Rarals. 5 th.ed. Tokyo : McGraw-Hill, International Book, 1981. 549 p.

- Kaufman, Harold F. Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities. Agricultural Experiment Station Bulletins, 1949.
- Yamane, Taro. Statistics An Introductory Analysis. 2 nd ed.
New York : Harper and Row, 1976.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ลำดับ	มทว	ประสานมิตร
ม.จ.	1510	
วันที่	11	ก.ย. 2538
เวลา	14.00	

ส่วนราชการ มทว ประสานมิตร โทร. 122
 ที่ ทม 1007/ น119 วันที่ 11 กันยายน 2538
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มทว ประสานมิตร

บันทึกวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาววิไลรัตน์ ชื่นธีเจริญ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
 วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.บรูม นิคมานนท์	ประธาน
อ.เฉลิมศักดิ์ สุภาพล	กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯ ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอแบบสอบถามให้กับนักเรียน เพื่อนำมาให้กับผู้ปกครองนักเรียน
 แบบสอบถาม ในระหว่างเดือนกันยายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บันทึกวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบความ
 ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะบรรดาให้แก่ นิสิตผู้นี้ด้วย

ให้จบ อยู่กองการ

[Signature]

ทันตกรรม ผศ.ฝ่ายนิติ-จัด. (ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

ดำเนินการ *[Signature]* คณบดีบันทึกวิทยาลัย

11 กย 38

[Signature]
11/9/38

[Signature]

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

ผู้อำนวยการโรงเรียน

[Signature]

11/9/38

ทำหนังสือแจ้งให้โรงเรียนสาธิต มทว ประสานมิตร
 รับทราบ 11 กย 38
 อ. วิไลรัตน์
 11 กย 38

อ. วิไลรัตน์ 11 กย 38

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

14 กันยายน 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้ปกครอง

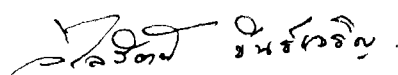
ดิฉันนางสาววิไลรัตน์ ชันท์เจริญ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (มัธยม) กำลังทำวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวัน
ของโรงเรียน" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เนื่องจากดิฉันเคยทำหน้าที่รับผิดชอบ ในฐานะหัวหน้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
ดิฉันตระหนักเสมอว่า ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของท่านผู้ปกครอง ในโครงการต่าง ๆ ของ
โรงเรียนมีความสำคัญซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนประสบความสำเร็จ และเมื่อสำเร็จ
การศึกษาแล้ว ดิฉันก็ยังคงทำหน้าที่รับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันของ
โรงเรียน ผลงานวิจัยชิ้นนี้จึงมีความหมายกับความสำเร็จในการศึกษาของดิฉัน และกับงานบริการอาหาร
กลางวันของโรงเรียน

ดิฉันจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านผู้ปกครอง ได้โปรดกรุณาใช้เวลาในการตอบแบบ
สอบถามในครั้งนี้ด้วย ความคิดเห็นของท่านนอกจากจะช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์แล้วยังเป็นข้อมูลส่วนหนึ่ง
ที่นำไปพิจารณาการจัดบริการอาหารกลางวัน เพื่อบูรณาการของท่านให้ดีขึ้น

และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความร่วมมือจากท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาววิไลรัตน์ ชันท์เจริญ)

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เข้าสาขาคู่ที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมนานท์ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพฯ 10110
2. รองศาสตราจารย์ เฉลิมศักดิ์ สุภาพล อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพฯ 10110
3. อาจารย์ประเสริฐ วิเศษกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพฯ 10110
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส น้อยแสงศรี หัวหน้าหมวดสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพฯ
10110
5. อาจารย์พิศศรี กมลเวช อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพฯ 10110
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงกลด ภิมพธีรักษา อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร กรุงเทพฯ 10110

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวัน

แบบสอบถาม เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามให้เสนอข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ปกครอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 35 ปี

() 35 - 50 ปี

() 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

() อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ค่าตอบแทน

- () เจ้าของกิจการ/ผู้บริหารระดับสูง ตำแหน่ง.....
- () รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ตำแหน่ง
- () ช่าง/ค้าขาย
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. นักเรียนที่อยู่ในความปกครองของท่านกำลังเรียนในระดับใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () มัธยมศึกษาตอนต้น (..... คน)
- () มัธยมศึกษาตอนปลาย (..... คน)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

ข้อความในตารางต่อไปนี้เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ขอให้ท่านผู้ปกครองโปรดพิจารณาว่า ควรจะมีส่วนร่วม หรือน่าจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ มากหรือน้อยในระดับใด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตาราง ตรงตามน้ำหนักของการมีส่วนร่วม ตามความคิดเห็นของท่าน

ความหมายของน้ำหนักคะแนน มีดังนี้

- 5 หมายถึง ควรมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ควรมีส่วนร่วมในระดับมาก
- 3 หมายถึง ควรมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ควรมีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ควรมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
		1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ปาน กลาง	4 มาก	5 มาก ที่สุด
	<u>ด้านนโยบาย</u>					
1.	กำหนดนโยบายเกี่ยวกับบริการอาหาร กลางวันของโรงเรียน.....					
2.	กำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ใน การให้บริการเกี่ยวกับโครงการอาหาร กลางวัน.....					
3.	กำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยทั่วไป.....					
4.	ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา.....					
5.	ร่วมเป็นกรรมการดำเนินงาน.....					
	<u>ด้านบุคลากร</u>					
6.	คัดเลือกเจ้าหน้าที่ ในโครงการอาหาร กลางวัน.....					
7.	กำหนดเงื่อนไขในการจ้างงานของ เจ้าหน้าที่.....					
8.	ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่..					
9.	ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ งานของเจ้าหน้าที่ของโครงการอาหาร กลางวัน.....					
10.	ให้ความรู้และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของ โครงการอาหารกลางวัน.....					

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
		1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ปาน กลาง	4 มาก	5 มาก ที่สุด
	<u>ด้านสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์</u>					
11.	บริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในโครงการอาหารกลางวัน.....					
12.	จัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในโครงการอาหารกลางวัน.....					
13.	ให้คำแนะนำในการใช้และเก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ.....					
14.	ให้ความคิดเห็นและคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดและตกแต่งสถานที่ของโครงการอาหารกลางวัน.....					
15.	ควบคุมดูแลด้านความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์.....					
	<u>ด้านงบประมาณ</u>					
16.	ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณสำหรับโครงการอาหารกลางวัน.....					
17.	วางแผนด้านงบประมาณของโครงการอาหารกลางวัน.....					

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
		1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ปาน กลาง	4 มาก	5 มาก ที่สุด
18.	ดูแลด้านบัญชีและการใช้จ่ายในโครงการอาหารกลางวัน.....					
19.	ให้ความสนับสนุนในการจัดหางบประมาณ.....					
20.	ช่วยจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวัน.....					
<u>ด้านประชาสัมพันธ์</u>						
21.	ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการฝึกฝนนักเรียนให้มีความรู้และเจตคติที่ดี เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร.....					
22.	ร่วมในการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในเรื่องการจัดโครงการอาหารกลางวัน.....					
23.	ร่วมมือในการเผยแพร่ จุดมุ่งหมายในการจัดบริการอาหารกลางวัน ให้แก่เด็กเรียนและผู้ปกครอง.....					
24.	ร่วมมือในการจัดหาสื่อหรือเอกสารเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดโครงการอาหารกลางวัน.....					
25.	ร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือตอบแบบสอบถาม.....					

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
		1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ปาน กลาง	4 มาก	5 มาก ที่สุด
	<u>ด้านการจัดบริการ</u>					
26.	เป็นอาสาสมัครในการให้บริการอาหาร กลางวันแก่นักเรียนตามโอกาสที่เหมาะสม					
27.	ให้ผู้ปกครองที่มีความรู้เสนอแนะเกี่ยวกับ การให้บริการอาหารกลางวันของโรงเรียน					
28.	ร่วมมือกับโรงเรียนโดยจัดวิทยากรให้ ความรู้แก่ครูและเจ้าหน้าที่ในการบริการ อาหารกลางวัน.....					
29.	ให้คำแนะนำหรือสาธิตเกี่ยวกับเทคนิคและ วิธีการใหม่ ๆ เกี่ยวกับการประกอบอาหาร และการจัดบริการ.....					
30.	ร่วมมือและสนับสนุนให้ครูและเจ้าหน้าที่ใน เรื่องงานด้านอาหารในสถานประกอบการ ต่าง ๆ.....					
	<u>ด้านประเมินผล</u>					
31.	เข้าสังเกตและเยี่ยมชมการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน...					
32.	สังเกตติดตามพฤติกรรมและนิสัยการ รับประทานอาหารของนักเรียนที่บ้าน					

ข้อ	กิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
		1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ปาน กลาง	4 มาก	5 มาก ที่สุด
33.	สนใจระดับรับฟังความคิดเห็นของ โครงการอาหารกลางวัน.....					
34.	ร่วมสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน ของโครงการอาหารกลางวัน.....					
35.	ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและ ปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ....					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โปรดให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน
และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้วยความขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาววิไลรัตน์ ชันย์เจริญ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววิไลรัตน์ ชันธุ์เจริญ

เกิดวันที่ 14 เดือน กันยายน พุทธศักราช 2498

สถานที่เกิด บ้านเลขที่ 6/8 ถนนดำเนินเกษม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 8/39 หมู่ 2 ถนนฉิมพลี แขวงตลิ่งชัน เขตบางกอกน้อย

กรุงเทพมหานคร 10170

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

176 ซอยสุขุมวิท 23 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

2513 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนเบญจมเทพลูทิส

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

2516 สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาอาหารและโภชนาการ

โรงเรียนอาชีวศึกษาเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

2519 สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาอาหารและโภชนาการ

วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร

2521 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา มัธยมศึกษา วิทยาลัยชุมชนพระเชตุพนมศักดิ์ กรุงเทพมหานคร

2522 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (กศ.บ.) สาขาคุณธรรมศาสตร์ จากมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

2538 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน :
วิเคราะห์ในกรณีของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทคัดย่อ

ของ

วิไลรัตน์ ชันย์เจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวัน (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาจากความแตกต่างด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพการงาน และ (3) เพื่อประมวลความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะต่อการ ดำเนินงานในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปี การศึกษา 2538 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีจำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 75.95 ของ นักเรียนทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 35 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิดอีกส่วนหนึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจง ความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยค่าที่ t-test และ F-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน

1.1 การมีส่วนร่วมโดยรวมทั้ง 7 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับการมีส่วนร่วมจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คือด้านประเมินผล ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดบริการ ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร

1.2 การมีส่วนร่วมเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 35 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สังเกตติดตามพฤติกรรมและนิสัยการรับประทานอาหารของนักเรียน ที่บ้าน, ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการฝึกฝนนักเรียนให้มีนิสัยและเจตคติเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร, สนใจระดับรับฟังความเคลื่อนไหวของโครงการ, ร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือตอบแบบสอบถาม และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ ดูแลด้านบัญชีและการใช้จ่าย ร่วมเป็น กรรมการดำเนินการ, เป็นอาสาสมัครในการให้บริการตามโอกาสที่เหมาะสม, กำหนดเงื่อนไข ในการจ้างงานของเจ้าหน้าที่ และคัดเลือกเจ้าหน้าที่ในโครงการ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม พบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองเพศชาย ในด้านประชาสัมพันธ์ และด้านประเมินผล ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 5 ด้าน และตัวแปรอื่น ๆ คือ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

3. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่สำคัญได้แก่ ผู้ปกครองมีภาระด้านอาชีพจึงไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรม, ผู้ปกครองไม่เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาหารกลางวันของบุตร, ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันของโรงเรียน

4. ข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง ข้อที่มีความถี่สูง ได้แก่ ควรหาทางให้ผู้ปกครองให้ความสนใจ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจ โรงเรียนควรให้ความสำคัญเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ควรมีเอกสารเผยแพร่ให้ผู้ปกครองได้ทราบ และควรมีการปรึกษาหารือและเชิญผู้ปกครองมาให้ความคิดเห็น

THE PARENTS' PARTICIPATION IN THE SCHOOL LUNCH PROGRAM :
FOCUS ON THE SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY'S DEMONSTRATION SCHOOL

AN ABSTRACT
OF
WILAIRAT KHANCHAROEN

Presented in Partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
March 1996

The purposes of this study were : (1) to investigate the parents' opinion on participation in the school lunch program; (2) to compare the opinion of the paaents from different groups related to sex, age, educational background and careers; and (3) to collect problems and suggestions of parents' participation in the school lunch program.

The sample consisted of 240 parents whose children were in Mathayom 1-6 in the SWU Demonstration School, in the academic year B.E. 2538. The sample was randomly selected, and was 75.95 percent of the total number of the students.

The questionnaires were distributed to the sample group. There were 35 items of the rating scale questionnaire, and an open-ended form in the final part. The statistics employed in data analyzes were frequencies distribution, percentage, arithmetic means, t-test and F-test.

The findings were as follows:-

1. Parents participation.

1.1 The parents participation in the school lunch program in general was at the moderate level. Each of the 7 aspects could be arranged from highest to lowest degree of participation as follows: evaluation, public relations, servicing, building and tools, policy, budgeting, and, personnel.

1.2 All the 35 items in the questionnaire were at the moderate level. The 5 highest means of participation were: observing dining habit of their children at home, cooperating with the school in practicing and buliding good habit and attitude of dining to the children, being interested in activities of the school lunch program, willing to answer questionnaires to the program, and giving advices in solving problems of the program.

The 5 lowest means of participation in the program were: involving with accounts and expenditure, being committee members, being volunteer to the program, involving with hiring of the personnel, and, recruiting the school lunch personnel.

2. Comparing between different groups. It was found that the female parents being participated in the program more than the male parents in 2 aspects: public relations and evaluation. No significant differences were found in regards to sex, educational background and occupation.

3. Problems prohibited the participation on in the program included: time limitation because of working parents, do not receive information of the school lunch program, do not realize the importance of participation in the program, and, lacking of information related to the program

4. Suggestions from the parents were as follows: Seeking cooperation of the parents, providing related information to the parents, a warning of the importance of parents participation, and seeking advices from the parents.